

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

ACTUL I	4
SCENA I ȘEFUL - UN ȚĂRAN.....	5
SCENA II ȘEFUL - PROFESORUL.....	7
SCENA III ȘEFUL - ICHIM - ȚĂRANUL (la ghișeu).....	12
SCENA IV ȘEFUL – DOMNIȘOARA CUCU.....	15
SCENA V D-ra CUCU - ELEVA.....	18
SCENA VI D-ra CUCU - ELEVA - PROFESORUL.....	20
SCENA VII D-ra CUCU- PROFESORUL.....	23
SCENA VIII ȘEFUL - ICHIM.....	25
SCENA IX ȘEFUL - PASCU.....	26
SCENA X ȘEFUL - PASCU - PROFESORUL - apoi D-ra CUCU.....	28
SCENA XI ȘEFUL - PROFESORUL.....	31
SCENA XII ȘEFUL - PROFESORUL - ICHIM.....	34
SCENA XIII PROFESORUL - ȘEFUL - CONDUCTORUL - NECUNOSCUȚA.....	36
SCENA XIV ȘEFUL - PROFESORUL - NECUNOSCUȚA.....	42
ACTUL II	53
SCENA I PROFESORUL - NECUNOSCUȚA.....	53
SCENA II PROFESORUL - D-ra CUCU - UDREA.....	65
SCENA III PROFESORUL - NECUNOSCUȚA.....	73
SCENA IV PROFESORUL - NECUNOSCUȚA - UDREA.....	79
SCENA V NECUNOSCUȚA - PROFESORUL.....	87
ACTUL III	96
SCENA I PROFESORUL - MONA.....	96
SCENA II MONA - ELEVA.....	103
SCENA III ELEVA - ȘEFUL - GRIG.....	107
SCENA IV ȘEFUL - GRIG.....	109
SCENA V GRIG - MONA.....	111

SCENA VI GRIG - MONA - PROFESORUL.....	120
SCENA VII GRIG - MONA.....	125
SCENA VIII GRIG - MONA - D-ra CUCU.....	129
SCENA IX MONA - D-ra CUCU.....	132
SCENA X MONA - GRIG.....	134
SCENA XI MONA - GRIG - UDREA.....	136
SCENA XII MONA - GRIG - UDREA - PROFESORUL.....	137
SCENA XIII MONA - PROFESORUL.....	137
SCENA XIV PROFESORUL - UDREA.....	140

ACTUL I

Gara mică în provincie. Biroul șefului de gară, care este în același timp "birou de mișcare, telegraf", "casa de bilete". În peretele din fund o fereastră dublă, iar mai la dreapta o ușă cu geam și ușa cu fereastra dă în spre peron. Se văd prin ferestrele afumate, peronul gării, doi stâlpi de felinar, linia ferată, câteva vagoane de marfă, trase undeva mai departe pe o "linie moartă".

Între fereastră și ușă, fixată în perete, un orologiu mare, în fund, arătătoarele înțepenite în cadran, arătând 3 și 12 minute.

În peretele din stânga, o ferestruie mică, pătrată, de ghișeu, răspunzând de sigur în sala de așteptare, pe unde se cumpără și se vizează biletele.

În restul încăperii, mobilă și ustensile adecuate. Un aparat telegrafic, frâne, telefon etc. Pe pereți un mers al trenurilor și diverse tabele și avize ceferiste.

La ridicarea cortinei nu e nimeni în scenă. Telefonul sună, aparatul telegrafic bate, amândouă fără răspuns, cine știe de când.

Ușa dinspre peron larg deschisă. O locomotivă manevrează undeva pe o linie secundară găfâind și suflând din greu. O voce se aude strigând somnoroasă, *fereste linia, fereste linia*. Un țigănal ascuțit, ca un nechezat de mânz, sgomot de tampoane etc.

Între timp telegraful și telefonul sună mereu.

SCENA I ȘEFUL - UN ȚĂRAN

Între șeful, cu chipiul pe cap, un fanion în mână. Merge spre aparatul telegrafic. Se uită la banda de hârtie, o rupe, și pe urmă apasă pe mânerul aparatului telegrafic, care' amuțește. Se îndreaptă spre telefonul din perete, întoarce de câteva ori manivela, ridică receptorul.

ȘEFUL

Allo, allo... (Nu răspunde nimeni probabil. Acroșează De afară se aude un nou șuerat de locomotivă. Șeful merge spre ușă și din prag strigă, cu mâna pâlnie la gură, peste linie):

Ichim! Ichim! Să fii cu ochii în patru când o trece acceleratul. Vezi. de rațe și de găște. Să nu-mi calce vreuna, că te pui s'o mănânci. Ș'o plătești. (își scoate chipiul și-l pune în cuier. Merge spre masa telegrafului și ia loc acolo și citind încă odată banda ruptă adineaori din aparat. Pe ușa intră un țăran).

ȚĂRANUL

Dacă nu vă e cu supărare...

ȘEFUL

(Sever): Ce poștești d-ta.

ȚĂRANUL

Un belet pentru...

ȘEFUL

Treci la casa de bilete.

ȚĂRANUL

Păi io ziceam că.

ȘEFUL

Treci la casa de bilete, n'auzi? (Se ridică de pe scaun și vine spre ușă): Aici intrarea e oprită. Scrie și pe ușa. *(închide ușa):* Intrarea particularilor oprită. Strict oprită. *(Țăranul a rămas afară pe peron, în fața ușii ce i s'a închis în nas și o clipă rămâne acolo, ca și când ar silabisi avizul. Pe urmă trece spre stânga, spre fața ferestrei și dispăre. Șeful a revenit la birou. Abia s'a așezat, că se și aud ciocănituri în ferestruica din stânga. Șeful ridică oblonul ghișeului, apare capul țăranului).*

ȘEFUL

Ce poștești d-ta?

ȚĂRANUL

Să-mi dați un belet pentru.

ȘEFUL

(Scurt): Mai târziu. *(Vrea să tragă în jos ferestruica).*

ȚĂRANUL

Nu-i aicea casa de belete?

ȘEFUL

Aicea e. Dar nu e deschis.

ȚĂRANUL

Păi parcă ziceați...

ȘEFUL

N'auzi omule că nu s'a deschis.

ȚĂRANUL

Și când se deschide?

ȘEFUL

Scrie afară. *(Trage ferestruica pe jumătate, pe urmă citește un bilet lipit pe geamul ghișeului):*
"Casa de bilete se deschide jumătate oră înainte de sosirea trenului".

ȚĂRANUL

(Introducându-și capul pe sub ferestruică): Și trenul când sosește?

ȘEFUL

Scrie afară. *(Trage definitiv oblonul ghișeului. Se așează iar la birou. Pe peron se vede trecând prin fața ferestrei silueta profesorului, care, o secundă mai târziu apare în fața ușii, parcă ezită puțin, ridică privirea spre -probabil - orologiul peronului, se uită la ceasul lui de mânași pe urmă deschide ușa).*

SCENA II ȘEFUL - PROFESORUL

Profesorul 30-32 ani. îmbrăcat curat, chiar îngrijit, dar modest.

PROFESORUL Bună ziua.

ȘEFUL

(Cordial): Aaaa! Am onoarea, dom' profesor. Lume nouă.

PROFESORUL

(Din prag): Voiam...

ȘEFUL

Intră, intră te rog.

PROFESORUL

Voiam... voiam numai să întreb... ceasul de afară de pe peron... merge înainte?

ŞEFUL

Uneori. Alteori rămâne în urmă.

PROFESORUL

Aşa gândeam şi eu... fiindcă...

ŞEFUL

(Arătându-i un scaun): Da ia poftim. Nu iei loc?

PROFESORUL

Nu, mulţumesc. Intrasem doar să văd cât e ceasul. *(Se uită la orologiul din perete):* 3 şi 12. Nu se poate. *(Se uită la ceasul lui de mână).*

ŞEFUL

De ce? Cât e la al d-tale?

PROFESORUL

7 fără 20.

ŞEFUL

Păi aşa o fi. *(Se duce spre orologiu şi întoarce cu degetul minutarele):* Le mai aşez şi cu mâna... că dacă ar fi să mă iau după ele...

PROFESORUL

Dar atunci... atunci d-ta nu ştii niciodată cât e ceasul.

ŞEFUL

Ei asta-i... Cum să nu ştiu? Când trece 747 dinspre Câmpina, e 8. Când vine 115 dinspre Sinaia, e 8,20: când se încrucişează 63 cu 97, e 12 şi 5. Când vine d-ra Cucu, e 7. Şapte precis.

PROFESORUL

Şi dacă întârzie?

ŞEFUL

Cine? D-ra Cucu? N'o cunoşti.

PROFESORUL

Nu. Trenul. Cum știi d-ta când întârzie trenul?

ȘEFUL

Dar ce zor am să știu? Pe mine mă găsește totdeauna aici, la datorie.

PROFESORUL

Totuși, bunăoară astăzi... Personalul... Vine la timp?

ȘEFUL

De ce? Pleci undeva? Aștepti pe cineva?

PROFESORUL

Da... Aștept.

ȘEFUL

Pe cine?

PROFESORUL

Adică, de fapt nu aștept. I-am dat lui Pascu să-mi aducă ceva de la București.

ȘEFUL

Care Pascu?..

PROFESORUL

Pascu. cu magazinul general, de pe ulița veche.

ȘEFUL

A! Omul nostru. L-am văzut azi dimineață când a plecat.

PROFESORUL

(Parcă puțin neliniștit): Ai vorbit cu el? Ți-a spus că se întoarce diseară?

ȘEFUL

N'am prea vorbit, că-mi era somn. Am fost azi noapte la Judecător la un poker. M'au lăsat lefter al dracului, dar știi lefter.

PROFESORUL

Prin urmare n'ai vorbit cu Pascu?

ȘEFUL

Eu nu, dar nevastă-mea i-a dat nu știu ce, să-i cumpere de la București, niște panglici, niște ace. Că chiar îi ziceam: ce te sculași femeie cu noaptea 'n cap, să bați capul omului.

PROFESORUL

(Preocupat, uitându-se la ceasul din perete și pe urmă la al lui): Numai de n'ar întârzia.

ȘEFUL

Dar de ce? E o chestie importantă?

PROFESORUL

(Evasiv): Da... Vezi...

ȘEFUL

Fac prinsoare că iar e vorba de o carte.

PROFESORUL

(Ca și cum s'ar scuza): Da.

ȘEFUL

(Dojenitor): Nu te mai lași de cărți dom' Profesor.

PROFESORUL

E o carte mai... Cum să-ți spun eu? mai rară, mai deosebită... O comandasem de mult din străinătate... încă din astă iarnă. Credeam că nu mai vine, că nu se mai găsește... Când ieri dimineața mi-a venit înștiințare de la București, de la librari, că a sosit... Și atunci am rugat pe Pascu...

ȘEFUL

Și n'ai avut răbdare să ți-o aducă acasă. Veniși la gară să-i ieși înainte.

PROFESORUL

O aștept de atâtea luni.

ȘEFUL

Patimă mare cărțile, dom' Profesor. Da, da, patimă mare. Nu te mai sature de ele. Uite, chiar azi noapte, stăteam de vorbă cu judecătorul și farmacistul. "Băiat bun Profesorul - zicea Lascu farmacistul - dar are un cusur; toată ziua cu nasu 'n cărți".

PROFESORUL

Exagerează.

ȘEFUL

Ba chiar așa e. Nu te vede omul la cafenea, sau la grădină, sau la bodegă... Să mai iei o țuiculiță. Să mai schimbi o vorbă. Să mai faci un pokeraș.

PROFRSORUL

Nu prea am timp.

ȘEFUL

Ei, bravo! îmi plăcuși. Da' noi, cum avem?. Cum zicea și d-ra Cucu; dacă într'un târg ca al nostru, noi intelectualii...

PROFESORUL

(S'a uitat din nou îngrijorat la ceasul lui apoi la cel din perete): D-le Șef! Eu cred că ceasul d-tale stă.

ȘEFUL Dar de ce?

PROFESORUL La mine acum e 7 fără 14.

ȘEFUL

Zău!.. *(Merge spre ceas și pe urmă mișca limba cea mare a orologiului):* Cum trece vremea domnule!

PROFESORUL

Mai e mult până vine personalul?

ȘEFUL

Mai e. Intâiu trece rapidul.

PROFESORUL

Care rapid?

ȘEFUL

Automotorul.

PROFESORUL

Așa? Atunci... atunci am venit prea devreme. Mai am timp să mă duc și să mă întorc.

ȘEFUL

Dar de ce să te duci? Mai bine stai aici să vezi cum trece rapidul, că e frumos.

PROFESORUL Nu, nu, am treabă.

ȘEFUL

E plin de coconet și de domnișori spilcuiți. Se duc la Sinaia să joace la ruletă. PROFESORUL

10

Steaua fără nume Mihail Sebastian

Las'că mă întorc. Mă 'ntorc (Iese). Aproape în acelaș timp pe peron, dinspre stânga, se vede prin fereastra Ichim, magazionerul, cu un cărucior ceferist. Profesorul și Ichim se întâlnesc cam în dreptul ușii. Profesorul dispare prin stânga, Ichim se oprește în fața ușii rămasă deschisă.

11

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA III ȘEFUL - ICHIM - ȚĂRANUL (la ghișeu)

ICHIM

(Din prag): Dom' Șef! A zis cucoana să-mi dați bani, că se duce la târguit.

ȘEFUL Cât?

ICHIM

A zis că cinci sute. ȘEFUL

500? (Deschide un sertar, se uită înăuntru și pe urmă-l închide): Să lase pe mâine, că e zi 'ntâi și primim leafa.

ICHIM

A zis c'acum. că dumneaei se duce în târg și că mâine nu poate, că vine cucoana lu' domnu Lascu, în vizită.

ȘEFUL

Ei drăcie. (Deschide încă odată sertarul, se mai uită odată înăuntru, îl închide la loc): Ichim! N'ai tu niște bani mărunți până mâine.

ICHIM

N'am, să trăiți dom' Șef. Că m'ați pus eri de-am plătit rața. aia de-a călcat-o acceleratul. ȘEFUL

De, Ichim, ce să-ți fac. Regulamentul. Regulamentul înainte de toate. ICHIM

(Mormăind, mai mult pentru el): Și barem s'o fi mâncat. ȘEFUL

(S'a căutat prin buzunare, a mai deschis odată sertarul și pe urmă, aducându-și aminte, se duce spre ferestruica ghișeului, ridică oblonul, scoate capul și strigă): Ei! Nu e nimeni la bilete? S'a deschis cassa. (își trage capul înapoi și lasă jos oblonul): Ascultă, Ichim, parcă era unul adineaori, care voia să cumpere un bilet. Ia vezi, unde a dispărut, (în momentul acesta se aud bătăi în ferestruică). Ba stai. parcă s'a întors. (Ridică din nou oblonul): Ce vrei, omule?

ȚĂRANUL ?

(întroducându-și capul): Păi să-mi dați un belet.

ȘEFUL Până unde?

12

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

ȚĂRANUL ?

Până la Jirovăț. Câte parale face? ȘEFUL

380 cu clasa 3-a. Ori vrei a doua?

ȚĂRANUL ?

Ba m'a ferit Dumnezeu. Cât ziceați?

?

ȘEFUL 380.

ICHIM

Dom' Șef. Nu ajunge. 500 a zis cucoana. ȘEFUL

Mai bine să-ți dau un bilet pentru Imoasa. 509 lei. Ce să cauți la Jirovăț?

ȚĂRANUL ?

Păi am niște opinci de vânzare. Și am un cumătru la Jirovăț de are prăvălie. ȘEFUL

Da' la Imoasa n'ai niciun cumătru?

ȚĂRANUL ?

Ba am și acolo, că eu de felul meu. ȘEFUL

(Tâindu-lscurt): Atunci să-ți dau pentru Imoasa. (A și scos un bilet din raftul cu cartoane, îl stampilează la mașină, și i-l dă): 509 lei.

ȚĂRANUL ?

509? Păi eu aveam treabă la Jirovăț. ȘEFUL

Nu-i nimic. Te dai jos la Jirovăț, îți faci treburile acolo și p'ormă a doua zi te urci în tren și mergi mai departe, la Imoasa.

ȚĂRANUL ?

Da' ce să fac la Imoasa? ȘEFUL

Nu zici că ai un cumătru?

ȚĂRANUL ?

Ba am.

13

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

ȘEFUL

Atunci ce mă mai ții de vorbă. Scoate banii și pleacă sănătos.

ȚĂRANUL ?

Numărând banii): 400. 500. și patru, și șase și 9. ȘEFUL

(A luat banii și aproape instantaneu a lăsat oblonul în jos): Dă-i cucoanei banii, Ichim. ICHIM

Am înțeleș, dom' Șef. (Iese, își ia căruciorul și dispare pe peron în dreapta. Se aud bătăi în oblonul ghișeului Șeful ridică oblonul).

ȘEFUL

Ce mai e? Ce mai vrei?

ȚĂRANUL ?

Da' dac'o fi să plec la Imoasa, trebuie alți bani? ȘEFUL

Nu. II vizezi pe ăsta la gară.

ȚĂRANUL ?

Aha! Care vasăzică. (Șeful nu-lmai lasă să termine și trage oblonul).

14

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA IV ȘEFUL - DOMNIȘOARA CUCU

Telegraful bate. Șeful urmărește panglica hârtiei. Prin fereastra se vede trecând pe peron, dinspre stânga, d-ra Cucu.

ȘEFUL

(Bătând în geam): Săru'mâna, d-ră Cucu. D-ra CUCU

Bună ziua, domnu Ispas. (Trece prin fața ușii spre dreapta, continuându-și plimbarea pe peron).

ȘEFUL

(Se ridică dela masă, se apropie de orologiul din perete, muta minutarul la 7 fix): Cum trece vremea dom'le! (Iese pe urmă în prag): Cald! Cald al dracului domnișoară Cucu. '

D-ra CUCU

Ba aici, la d-ta, la gară, parcă-i mai răcoare. ȘEFUL

Ași. Ți se pare. Nici n'ai zice că suntem în Mai. S'a înserat și uite ce zăpușeală. Parc'am fi în Iulie. D-ra CUCU

Dar ce-am auzit, d-le Ispas? Ți-a călcat ieri rapidul un curcan?

ȘEFUL Cum?

D-ra CUCU

Așa mi-a spus azi dimineață, la școală, în cancelarie, M-me Voinea, de Științe Naturale. Zicea c'a aflat bărbatu-său dela poștă, că-i spusese dirigintele.

ȘEFUL

Da' de unde, d-ră Cucu? Mai întâi n'a fost rapidu. A fost acceleratul. Și pe urmă nu era curcan.

Era rață. ?

D-ra CUCU

Ia te uită cum exagerează lumea! ȘEFUL

O rață pestriță, cu ciocul sur. A făcut-o nevastă-mea pe varză, azi la prânz. O minune! D-ra CUCU

Da parcă tot a fost o chestie cu un curcan? Sau curcă era?

15

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

ȘEFUL

Ei! Acu trei săptămâni, după Rusalii. Pe aia o călcase un tren de marfă. (Toată această convorbire a avut loc în fundul scenei, Șeful fiind în pragul ușei, iar d-ra Cucu pe peron, în fața ușii).

D-ra CUCU

(Cu o mișcare bruscă de alarmă, intră în birou): O elevă!

ȘEFUL O elevă?

D-ra CUCU

Mi se pare că e Zamfirescu. Zamfirescu dintr'a șasea. ȘEFUL

Treci după ușe, să nu te vadă. Să n'o sperii. D-ra CUCU

(Se trage pe lângă perete și duce degetul la gură): Ssst! ȘEFUL

Lasă-mă pe mine să văd. (Iese pe peron și se uită în dreapta și în stânga cu un aer de prefăcută indiferență. Pe urmă se întoarce): Ași. Ți s'a părut. Nu e nimeni.

D-ra CUCU

Dac'o prind, o dau afară din școală.

ȘEFUL Prea ești aspră.

D-ra CUCU

(Ritos): O dau afară. Am spus de o mie de ori că nu e voie să vie la gară. Am pus și afiș la cancelarie. Ce e desmățul ăsta? Una, două, hai la gară.

ȘEFUL

Ei! Le place și lor că. e mai răcoare. D-ra CUCU

Las'că știu eu ce le place. Le place să se sgâiască la ferestrele vagoanelor și să-și facă semne cu bucureștenii. (Sună telefonul).

ȘEFUL

(Ridicând receptorul): Allo!. Da. linia întâia. Salut. (începe telefonul): Vine automotorul de Sinaia. I-a dat drumul dela canton. (Ia din cuier chipiul și-l pune pe cap).

D-ra CUCU

Automotorul ăsta e un scandal. De când l-au pus in circulație, nu mai am liniște în cursul superior. Toate fetele și-au pierdut capul.

16

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

ȘEFUL

Și nici măcar nu oprește la noi. Ce-ar mai fi dac'ar opri? D-ra CUCU

(Indignată): Să oprească? N'avem nevoie. Nu ne trebuie. ȘEFUL

Tren de lux, d-ră Cucu. Nu se uită el la noi. D-ra CUCU

Tren de pierzanie. Plin de jucători de ruletă și femei. ușoare. ȘEFUL

Asta așa zic eu. Miroase a parfum când trece. D-ra CUCU

Nu știi a ce miroase, dar într'un oraș cum se cade n'ar trebui să se permită. Eu l-ași pune să treacă noaptea și cu perdelele trase.

ȘEFUL

Ba eu drept să spun, îmi pare rău când îl văd așa, numai cum îmi sboară prin 'naintea ochilor. Și eu stau cu mâna la chipiu.

D-ra CUCU

((Reprobatoare): Stai cu mâna la chipiu? ȘEFUL

Ce să fac ? Regulamentul!. (După o secundă, vindicativ): Nu dă Dumnezeu o iarnă cu zăpadă mare, să se împotmolească p'aici pe la noi. I-ași da pe toți jos din tren și le-ași pune lopata în mână, să

curețe linia. ?

D-ra CUCU Așa le-ar trebui.

ȘEFUL

Ehei! Câte d'astea am văzut eu. Eram de serviciu la Dedulești, pe linia Făurei, acum vreo 20 de ani. Linie inundabilă. Ei. și 'ntr'o toamnă, așa cam prin Noemvrie. (se aude de departe un șuerat ascuțit. Șeful se întrerupe): I-auzi-l că vine. (Iese pe peron. Sgomotul trenului se apropie. D-ra Cucu dă să iasă și ea pe peron, dar în prag tresare, - a văzut ceva... face un pas înapoi și scoțând numai vârful nasului afară, rămâne într'o atitudine încordată de pândă. Un sgomot ritmat de roți și pistoane crește, se apropie, devine asurzitor: cu o iuțea de fulger și cu un țipăt scurt de locomotivă, trece prin fund, trenul automotor. Prin fereastră se vede din spate, șeful, salutând smirnă. Câteva secunde după trecerea monstrului, nicio mișcare. Se aude doar sgomotul roților depărtându-se, șeful dispăre din dreptul ferestrei spre stânga.

17

Steaua fără nume   Mihail Sebastian

SCENA V D-ra CUCU - ELEVA

D-ra CUCU

(Făcând un pas pe peron): Zamfirescu! (Formidabila): Stai pe loc, Zamfirescu. Ia vino aici domnișoară. Mai aproape! Mai aproape, n'auzi? (Prin fereastră se vede ivindu-se din stânga o fată de școală în uniformă. Abia îndrăsnește să se apropie de teribila d-ră Cucu, care a rămas în fața ușii și-i face semn cu degetul): Prin urmare, de astea-mi ești d-ta? Aici îți faci d-ta veacul? La gară, ai? La gară!

ELEVA

(Pierdută): Domnișoară. D-ra CUCU

Taci! (Din dreapta se ivește Ichim împingând căruciorul lui ceferist. D-ra Cucu cu un gest scurt îi arată elevei ușa biroului): Intră înăuntru. (Fata ezită): Intră înăuntru, n'auzi? (O împinge înăuntru. Intră și ea, trage ușa): Ce cauți aici?

ELEVA

(Pe jumătate moartă): Dom'șoară vă rog. D-ra CUCU

Taci! (Răspicat): Ce cauți aici? ELEVA

Dom'șoară vă rog. D-ra CUCU

Taci! Nenorocito. Să n'aud o vorbă. Unde ti-e numărul? ELEVA

(Inocentă și speriată): Numărul? D-ra CUCU

(Apucând-o de mâneca stângă a șorțului): Da, numărul. Te faci că nu știi? Ce număr ai?

ELEVA 218.

D-ra CUCU Și unde e?

ELEVA A. a. a căzut.

D-ra CUCU

18

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

L-ai prins în copci, Zamfirescu! ELEVA

Dom'șoară vă rog. D-ra CUCU

Taci! (Caută în buzunărelul de sus al șorțului și scoate de sus un petec de stofă): L-ai prins în copci! Și de când porți d-ta gamenul pe o ureche? Și șorțul pe talie! {Cu fiecare cuvânt îi corectează ținuta): Unde te trezești? La bal?

19

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA VI D-ra CUCU - ELEVA - PROFESORUL

PROFESORUL

(Deschide ușa, dă să intre, dar se oprește în prag): Pardon. (Vrea să plece). D-ra CUCU

Stai, stai, domnu Miroiu. Stai să vezi cu ochii d-tale. PROFESORUL

(Intrând): S'a întâmplat ceva? Ce s'a întâmplat? D-ra CUCU

Ce s'a întâmplat? Mă mai întrebi ce s'a întâmplat? (Cu un calm sdrobotor): Adineaori a trecut automotorul și am prins-o pe dumneaei (gest acuzator) pe peron.

PROFESORUL (Blând): Chiar pe peron?

D-ra CUCU

{Sdrobotor): Chiar pe peron.

PROFESORUL Poate. poate că n'a știut.

ELEVA

(O licărire de speranță). Să vedeți, domnule profesor. D-ra CUCU

Taci! {cătreprofesor). N'a știut? Cum n'a știut? {Către elevă): Cum n'ai știut, Zamfirescu? N'am pus afiș la școală, negru pe alb? Nu l-ai copiat pe caiet de 75 de ori? Nu l-ați învățat pe dinafară în ora de educație? (Schimbare de ton. Brusc. Poruncitor): Ce scrie în afiș, Zamfirescu?

ELEVA

(Ca o lecție): "E interzis elevelor din cursul inferior și mai ales din cursul superior."

D-ra CUCU Mai ales!

ELEVA

.să se plimbe la gară ziua sau seara, dar mai ales.

D-ra CUQU Mai ales?

20

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

ELEVA

.în orele când trece automotorul".

D-ra CUCU

(Cruntă): Ei ?

PROFESORUL

(Mai slab, mai neconvins): Ei?

D-ra CUCU

Ce cauți la gară, Zamfirescu? ELEVA

Să vedeți, dom'șoară.

D-ra CUCU Taci!

PROFESORUL

Dac'o întrebi, las-o să răspundă.

D-ra CUCU

Ce să răspundă? Ce să răspundă? (Către elevă): Poftim, răspunde. ELEVA

(Năucită): Ce să răspund? D-ra CUCU

Ce cauți aici? De ce ai venit? ?

ELEVA

Să vedeți dom'șoară. Mama. Vreau să spun tata. Adică o mătușă a mea. O scrisoare. Un colet. da un colet.

PROFESORUL

(Ca sa pună capăt sbuciumului): Nu te mai osteni. Să-ți spun eu de ce ai venit. Pentrucă-ți place să vii la gară. Ți place să te uiți când trec trenurile. (Omenește, simplu): Nu-i așa?

ELEVA

(Isbucnește în plâns). D-ra CUCU

Plângi Zamfirescu. Plângi că ai de ce plânge. Ai să vezi tu mâine după conferință. Te dau afară.

ELEVA

(Intre lacrimi și sughituri): Dom'șoară vă rog.

21

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

D-ra CUCU

Taci! Șterge-ți ochii. Pleacă. Du-te acasă. (Fataplângând face un pas spre ușă). Stai! Stai să nu te vadă cineva. Ne mai faci de râsul târgului. (Iese pe peron și se uită atent în dreapta și 'n stânga. O ia spre stânga, pe lângă fereastră și dispare câteva secunde).

PROFESORUL

(Care a rămas singur cu elevă): D-ră Zamfirescu, nu e poate momentul să ți-o spun, dar teza d-tale pe al treilea, la cosmografie, este. este mizerabilă. inadmisibilă. (Ca un dureros reproș personal): Se poate, domnișoară, să spui d-ta, că Orion este o planetă? Că Jupiter este un satelit? Și Cometa lui Halley o stea căzătoare?

D-ra CUCU

(Întorcându-se): Nu e nimeni. Pleacă repede. Să te duci drept acasă. Ne socotim noi mâine dimineață, Zamfirescu Eleonora. (Ii arată ușa cu un gest neiertător. Fata iese plângând mereu).

22

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA VII D-ra CUCU- PROFESORUL

D-ra CUCU

Ai văzut d-le profesor de matematici?

PROFESORUL (Timid): Am văzut.

D-ra CUCU

Ce desordine! Ce scandal! Când eu strig în conferință că se duce școala de râpă, d-ta taci.

PROFESORUL D-ră Cucu.

D-ra CUCU

(Intransigentă): Nicio domnișoară Cucu. D-ta taci și stai cu nasul în cărți și-ți vezi de stelele și cometele d-tale.

PROFESORUL

(Timid, modest): Studiez.

D-ra CUCU

Studiezi?! De asta ești d-ta profesor? Ca să studiezi?

PROFESORUL Cred că da.

D-ra CUCU

Și între timp elevii și elevele își fac de cap. Ce desmăț! Ce perversitate!

PROFESORUL Perversitate ? Exagerezi.

D-ra CUCU

Exagerez? Poți d-ta să-mi spui ce caută fata asta la gară? PROFESORUL

(După o tăcere de o secundă, foarte serios): D-ră Cucu! D-ta ai fost vreodată la mare? D-ra CUCU

Am fost la nămol, la Tekirghiol.

PROFESORUL

Nu la nămol. La mare ai fost?

23

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

D-ra CUCU

(Bănuitoare): Ce vrei să spui cu asta ? PROFESORUL

Intr'un târg de provincie ca al nostru. gara este. marea. Este portul, necunoscutul, depărtarea.

D-ra CUCU (Plat): Ce depărtare ?

PROFESORUL

Este dorul de a pleca, de a fugi.

D-ra CUCU

De a pleca? De ce să pleci? Unde să pleci?

PROFESORUL

In altă parte. In altă lume.

D-ra CUCU

(Severa): Domnule Profesor, dacă astea sunt lecțiile pe care d-ta le dai elevelor, în orele d-tale, atunci să-mi dai voie să-ți spun., dă-mi voie să-ți spun. (Se aude un șuerat de locomotivă și un sgomot de tren).

ȘEFUL

(Apărând o secundă în prag): Personalul. Vine personalul. PROFESORUL

(Cu o tresărire de emoție): Vine. (Iese precipitat). D-ra CUCU

(Singură în scenă): Auzi d-ta. Necunoscutul? Depărtarea. (Iese și ea pe peron).

24

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA VIII ȘEFUL - ICHIM

Din stânga, fund, intră pufăind în gară, mai puțin formidabil ca automotorul, trenul personal. Locomotiva trece și dispare în dreapta, într'un ritm descrescând, până se oprește. Prin fereastra și geamul ușii, se vede un vagon sau două. Mișcare pe peron. Ichim, care trece cu căruciorul. Țăranul care aleargă să-și găsească vagonul. Se aude vocea lui "Unde e glasa tria?" Pași și voci

nedistincte. Vocea profesorului. "Domnu Pascu"! "Nu l-ai văzut pe d-1 Pascu?" Sgomot de tampoane. Un șuerat. Trenul se pune din nou în mișcare, încet, greoiu, pe urmă din ce în ce mai repede.

ȘEFUL

(Dinprag, în timp ce ultimele vagoane trec și dispar): II terminarăm și pe ăsta, Ichim. ICHIM

II terminarăm, dom' șef. ȘEFUL

Să mai treacă și acceleratul de Brașov și am scăpat. ICHIM

Adevărat. (Ichim dispăre spre stânga, șeful intră în birou, își scoate chipiul, îl pune în cuiu, pe peron oarecare forfoteală continuă, siluete de călători cari se îndreaptă spre ieșire, spre stânga).

25

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA IX ȘEFUL - PASCU

PASCU

(Încărcat de valize, oprindu-se în prag): Salutare domnu șef. ȘEFUL

Bine-ai venit domnu Pascu.

PASCU Cucoana-i aici?

ȘEFUL

E în târg. Adineori a plecat. PASCU

Aveam o vorbă cu dumneaei. I-am adus tot ce mi-a spus.

ȘEFUL Intră, intră.

(Pascu-și lasă o parte din valize afară și intră înăuntru cu una singură). PASCU

Ia să vedem (deschizând valiza). Numai să gădesc. C'am avut atâtea. ȘEFUL

Ce se mai aude în Capitală? PASCU

Cald. Cald al dracului. ȘEFUL

De! Nu-i ca aici, ca la noi. PASCU

Ce tot stai să vorbești! Aici e raiu. Raiul pe pământ. (Scoate din valiză un pachet). ȘEFUL

Asta e pachetu nevsti-mi? PASCU

Nu, nu. E al lui domnul Miroiu, profesorul. ȘEFUL

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Că bine zici. (Iese în prag, se uită în dreapta și în stânga pe peron): Dom' Profesor! Dom' Profesor! Ia, vezi, Ichime, unde-i domnu Miroiu. Că era adineaori pe-aici. (Către Pascu, reintrând): Te aștepta.

PASCU

(Tainic): Dom'le Șef! Ce crezi d-ta că e în pachetul ăsta? ȘEFUL

Păi ce să fie? O carte. PASCU

Carte, carte! dar ce fel de carte? (Misterios): Știi câți bani costă? 22 de mii de lei.

ȘEFUL

Câți? ?

PASCU 22 de mii.

ȘEFUL

Fugi d'acolo. Nu se poate. PASCU

Pe ochii mei. (Explicând repede): A fost profesorul aseară la mine și mi-a numărat în mână 22 de mii de o mie. 22.

ȘEFUL

(Îngrijorat): Dar ce carte să fie? PASCU

Păi știi eu? Cum mi-a dat-o librarul din București, așa i-am adus-o, mi-era și frică, zău. Auzi d-ta? 22 de mii.

ȘEFUL 22 de mii!

27

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA X

ȘEFUL - PASCU - PROFESORUL - apoi D-ra CUCU

PROFESORUL

(Vine grabnic din stânga, pe peron, trece prin fața ferestrei, intră): Domnu Pascu. Aici erai? Credeam că n'ai venit?

PASCU

Se poate, dom' Profesor? PROFESORUL

Te-am căutat pe peron, afară, la trăsuri. PASCU

Invălmășeală mare.

PROFESORUL

(Încet îngrijorat): Ai adus?

PASCU

(Întinzându-îpachetul): Pofitim. PROFESORUL

(Luând pachetul, rămâne o secundă nemișcat). Mulțumesc. Da. Mulțumesc. (Se uită la pachet, pe urmă la cei doi. Pe urmă trecând spre stânga, aproape de fereastră, la lumină, deface repede pachetul și scoate de acolo un volum mare, pe care-l răsfoește cu înfrigurare, ca și cum ar căuta o anumită pagină, un anumit lucru. Șeful și Pascu schimbă priviri intrigatU).

PASCU

(Scoțând din validă un alt pachet): Uite și pachetul cucoanei d-tale, dom' Șef. L-am învelit în hârtie albastră, să nu le 'ncure.

ȘEFUL

Bravo! Să trăești. Îmi pare rău că nu e nevastă-mea aici, că te opream la masă. Avem o rață pe varză o minune! A rămas dela prânz.

PASCU

Las-o pe altădată, că acuma sunt grăbit. Nu vezi câte bagaje am? ȘEFUL

(Ieșind în prag): Ichime! Ichime! Ia pune mâna pe geamandanul lui domnu Pascu și du-l la trăsură.

(Ichim vine din stânga, ia geamandanele lăsate pe peron în fața ușii și dispăre tot în stânga. În acel timp, din dreapta, pe peron, apare d-ra Cucu.)

PASCU

28

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Săru' mâna d-ră Cucu. Să poștești mâine la magazin. Am adus noutăți. D-ra CUCU

Nu mai calc în magazinul d-tale. Ai vândut fetelor dintr'a opta ruj de buze. PASCU

Păi de! domnișoară Cucu. Eu sunt magazin general. Vând de toate și la toată lumea. D-ra CUCU

Las' că discut eu cazul d-tale. (Amenințătoare): In conferință! PASCU

îmi pare rău. Eu sunt magazin general. Vă salut. Mă duc. dom' Profesor Miroiu? Nu veniți în târg? Vă duc cu trăsura.

PROFESORUL

Cufundat în lectură, o clipă nu aude nimic. Pe urmă abia tresare, parcă l-ar fi strigat cineva din somn): Cum? (Privire vagă, năucită, apoi se reîntoarce la cartea lui).

PASCU

(Schimbă o nouă privire nedumerită cu șeful și ridică din umeri): 22 de mii.

ȘEFUL 22.

PASCU

Am plecat. M'am dus. Vă salut. ȘEFUL

Salutare, dom' Pascu, salutare. (Pascu pleacă prin stânga). D-ra CUCU

Mă duc și eu. Dar am o rugămintă, domnule Ispas.

ȘEFUL La ordin.

D-ra CUCU

Dacă vezi o elevă de-a noastră, ia-i numărul. ȘEFUL

II iau. Dar nu mai stai la acceleratul de Sinaia? D-ra CUCU

Nu că e târziu. Și uite, se întunecă. (Intr'adevăr, de câteva clipe lumina a început să scadă): Domnule Miroiu. Mergi în oraș? (Profesorul nu aude. E absorbit de lectură).

29

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

ȘEFUL

(Încet): D-ră Cucu! Știi d-ta ce carte citește profesorul? D-ra CUCU

De unde să știu? (Cu dispreț): O carte de-ale lui. ȘEFUL

Știi cât costă? Știi câți bani a dat pe ea? (Tăcere pentru a-și pregăti lovitura). 22 de mii de lei.

D-ra CUCU (Speriată): Nu mai spune.

ȘEFUL

Pe ochii mei (Repede, explicațiuni): Mi-a spus Pascu că el i-a adus-o dela București, 22 de mii. 22 de hârtii de câte o mie.

D-ra CUCU E nebun.

ŞEFUL

Nu e lucru curat. D-ra CUCU

(Făcând un pas): Stai că-l întreb. ŞEFUL

(Oprind-o): Nu. Lasă-mă pe mine. îl descos eu. Cu binişorul. D-ra CUCU

22 de mii! Ce-o să fie mâine în cancelarie. ŞEFUL

In cancelarie? Ce-o să fie în tot târgul! D-ra CUCU

Eu nu mai stau. Nu, nu mai stau. La revedere, domnu Ispas. (O ia repede spre stânga): 22 de mii.

(Trece prin faţă ferestrelor, dispare.

30

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA XI ŞEFUL - PROFESORUL

Profesorul a rămas lângă fereastră cu totul cufundat în carte. Nu aude nimic, nu vede pe nimeni. Lumina a scăzut și mai mult. Şeful îl privește în tăcere câteva secunde, pe urmă se apropie de el.

ŞEFUL

(Încet,, cum ar trezi pe cineva din somn, îl bate pe umăr): Dom' Profesor? Să-ți aprind lampa.

PROFESORUL

(Tresărind, năuc): Cum?

ŞEFUL

Zic, să-ți aprind lampa. S'a întunecat.

PROFESORUL Nu, că mă duc.

ŞEFUL

Dar de ce? Stai aici liniștit. PROFESORUL

(Strângând în mâini cartea, cu oarecare neiniște): Am de lucru. Am de citit. ŞEFUL

Tocmai d'asta zic și eu. Iți aprind lampa. și nu te turbură nimeni. (Aprinzând o lampă de petrol, cu abat-jour depe birou): Mergem împreună mai târziu. Te duc eu în oraș. Ei, ia șezi. șezi.

PROFESORUL

(Puțin năucit, ezită... parcă ar pleca, dar cercul galben de lumină al lămpii îl atrage, deschide cartea din nou, o răsfoeste înfrigurat).

ȘEFUL

(Se îndreaptă spre ușă și strigă din prag): Ichim! vezi de lampioane. Și aprinde felinarul pe peron. Acuma pică acceleratul și ne găsește cu felinarul stins. (Reintră, se apropie de profesor și se uită peste umărul lui în carte): Frumoasă carte, dom' Profesor?

PROFESORUL

(Tresărind): Cum?

ȘEFUL

Zic, frumoasă cartea pe care-o cetești?

PROFESORUL

(Evasiv): O carte veche.

31

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

ȘEFUL

De! Cărțile ca vinul. Cu cât îs mai vechi, cu atât îs mai ale dracului. Aveam și eu una mai de mult, cu poze. Tu! ce poze!. A d-tale are poze?

PROFESORUL

Da. Adică nu. Niște planșe, niște hărți. ȘEFUL

(Schimbare de ton): Dorn' Profesor! Să nu te superi că te'ntreb. E adevărat?

PROFESORUL

Ce?

ȘEFUL

22.000 ai dat pe ea?

PROFESORUL De unde știi?

ȘEFUL

Păi dacă n'oi ști eu, cine să știe? Nu stau toată ziua aici la gară? 22?

PROFESORUL

(Simplu): Da.

ŞEFUL Păi nu e mult?

PROFESORUL

Este. dar. ce era să fac ? Aveam nevoie de ea. ŞEFUL

Ce-o să spue lumea în târg?

PROFESORUL Ce să spue?

ŞEFUL

Păi de! 22 de mii sunt bani. Şi, ca omu, te întrebi? de unde? PROFESORUL

Am strâns. Economii, lecţii particulare. de ani de zile aştept. (Puţin jenat) şi m'am şi împrumutat.

ŞEFUL

(Dojenitor): Păi vezi!

32

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

PROFESORUL

Dar mâine e întâiu. iau leafa dela liceu. şi plătesc. ŞEFUL

Patimă mare, dom' Profesor. (Cu alt ton): Da barem face? Ce scrie în ea? Despre ce e vorba?

PROFESORUL

(Bănuitor, se ridică): E târziu. Mă duc. ŞEFUL

Aşteaptă, frate, că mergem împreună. Numai să treacă acceleratul şi închid prăvălia.

PROFESORUL închizi ?

ŞEFUL

Adică, vorba vine. Până la noapte, la 11,35 nu mai am niciun tren. Şi pe urmă-mi ţine locul Antoniu, impiegatul.

(Între timp lumina a scăzut mult. Peronul aproape nu se mai vede prin fereastră. Se desluşeşte totuşi umbra lui Ichim, care apare din stânga, cu un baston de lampagiu fi se opreşte în fata felinarului).

33

Steaua fără nume Mihail Sebastian

SCENA XII ŞEFUL - PROFESORUL - ICHIM

ŞEFUL

(Ieșind în prag): Ichim! Ai șters lampa? ICHIM

(Peperon aprinzând lampa): Șters. ȘEFUL

Gaz e destul? Te-ai uitat bine? ICHIM

E plină dom' Șef, că numai eri am turnat. Tocmai bine arde nană dimineața. ȘEFUL

Rațele le-ai închis? ?

ICHIM închis.

ȘEFUL

Le-ai numărat. Nu lipsește niciuna? ICHIM

Lipsește aia de-ați mâncat-o dv. la prânz. Și am plătit-o eu. ȘEFUL

(Trecând peste aceasta chestiune penibilă): Bine, bine. (Un șuerat depărtat de tren). ICHIM

I-auzi-l cum șueră. I-a dat drumul dela canton. ȘEFUL

(Reintră în birou, își ia chipiul din cui): Vine acceleratul, dom' Profesor. PROFESORUL

(Care din nou se cufundase în cartea lui): Cum? ȘEFUL

Zic, vine acceleratul. PROFESORUL

(Preocupat de cu totul alte lucrări): Domle Șef, n'ai cumva o lupă?

34

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

ȘEFUL

O lupă? Da de ce?

PROFESORUL îmi trebuie mie.

ȘEFUL

N'am. De unde să am?

PROFESORUL Dar o bucată de hârtie.

ȘEFUL

Câtă vrei. Poftim (Îi dă de pe masă o foaie de hârtie): Eu mă duc să primesc acceleratul și mă 'ntorc.

PROFESORUL Stă mult?

ȘEFUL

Ași! Nu urcă nimeni, nu coboară nimeni. Mă și 'ntreb de ce mai oprește. (Iese pe peron și trage ușa după el. Profesorul rămâne la masă, aplecat peste carte. Din când în când își duce mâna dreaptă la ochi și se uită în carte, ca prinți un ochean. Din când în când notează cu febrilitate ceva pe hârtie.

35

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA XIII

PROFESORUL - ȘEFUL - CONDUCTORUL - NECUNOSCUȚA

Sgomot de tren se apropie mereu mai puternic. Șuerat ascuțit de locomotivă, roți, tampoane etc. Prin geamul ușii și prin fereastră se vede cum intră în gară, dela dreapta la stânga (în sens invers decât cele două trenuri precedente), trenul accelerat. Ochiul roșu al locomotivei dispare repede spre stânga. Vagoane cu ferestre luminate defilează în viteză descrescândă până ce trenul se oprește. Un sgomot de tampoane ciocnite și pe urmă câteva secunde de tăcere completă. Se aud apoi pași grăbiți pe peron. Cineva deschide ușa. E conductorul trenului.

CONDUCTORUL

(Din prag): Domnu Șef! Domnu Șef! (Profesorul tresare, ridică capul). ȘEFUL

(De pe peron, trecând prin fața ferestrei): Aicia sunt. Ce s'a întâmplat? CONDUCTORUL

(A dispărut din prag. Vocile vin din semiobscuritatea peronului): Un călător fără bilet. Nu vrea să plătească. Nu vrea să se legitimeze.

ȘEFUL Unde e?

CONDUCTORUL Dați-vă jos, conită. Dați-vă jos.

ȘEFUL

Poftiți aici la lumină. (Din întunericul peronului se desprinde brusc o arătare albă. E o femeie tânără, în rochie albă de seară, cu brațele albe, foarte decoltată. O poșetă într'o mână, un voal albastru în cealaltă. Profesorul tresare. Pentru prima oară ridică cu adevărat ochii în carte. Privire încremenită).

NECUNOSCUȚA

(Intrând): Ce vreți cu mine? De ce m'ați dat jos din tren? ȘEFUL

(Intrând după ea): Dv. aveți bilet ?

CONDUCTORUL N'are.

ȘEFUL

(Erarhic, superior): Lasă-mă domnule să întreb. (Către călătoare): Aveți bilet?

NECUNOSCUȚA N'am.

36

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

ȘEFUL

Atunci trebuie să plătești.

NECUNOSCUȚA Ce?

ȘEFUL Biletul.

CONDUCTORUL Și amenda.

ȘEFUL

Sigur. Și amenda.

NECUNOSCUȚA Am plătit.

ȘEFUL Cum?

NECUNOSCUȚA Da. Am plătit.

ȘEFUL Cui.

NECUNOSCUȚA Dumnealui

ȘEFUL

(Conducătorului): Auzi, domle ce spune; că a plătit. CONDUCTORUL

Vorbă să fie. Uitați-vă ce mi-a dat. (Îi întinde șefului câteva fise rotunde). ȘEFUL

(Cercetându-le): Ce e asta? (Citind): "Cazinoul din Sinaia" "Bun pentru lei douăzeci. Bun pentru lei o sută, bun pentru lei douăzeci". (Nedumerit): Ce sunt astea ?

NECUNOSCUȚA

Fise dela Cazinou. Am uitat să le schimb. În grabă. Sunt dela ruletă. ȘEFUL

Și cu asta vrei d-ta să călătorești?

37

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

NECUNOSCUȚA E tot ce am. Nu sunt bune?

ȘEFUL

Ia ascultă doamnă, îți atrag atenția că aici te afli într'un birou public. Eu n'am timp. Trenul nu așteaptă. Plătești sau nu.

PROFESORUL

(Timid, făcând un pas): Dacă n'are cu ce. ȘEFUL

Dacă n'are cu ce, să stea acasă. (Către Conductor): In ce clasă ai găsit-o domle?

CONDUCTORUL

întâia. Se închisese singură într'un compartiment si nu voia să lase pe nimeni înăuntru.

NECUNOSCUȚA (Simplu): Mă durea capul.

ȘEFUL

Poftim! Umblă cu clasa întâia, o doare capul și n'are bilet. (Către Conductor): Urcă-te domle în tren și dă-i drumul. Dumneaei rămâne aici.

NECUNOSCUȚA Unde aici?

ȘEFUL Aici, în gară.

NECUNOSCUȚA Nici nu mă gândesc.

ȘEFUL Doamnă!

NECUNOSCUȚA

(Către Conductor, tăindu-i drumul): Să nu faci un pas: fără mine nu pleci. CONDUCTORUL

(Scoțându-și ceasul din buzunar): Am patru minute întârziere, conia. Nu mai pot să stau. Eu sunt accelerat.

NECUNOSCUȚA

Fără mine nu pleci. M'auzi? (Cu o mișcare bruscă se așează în fața ușii drept în prag): Nimeni nu iese de aici fără mine.

PROFESORUL

38

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

(Timid, ca si cum ar vrea să se disculpe, dar să și protesteze împotriva acestei sechestrări):

Doamnă. eu. eu nu sunt.

NECUNOSCUȚA

Ce nu ești? Ce nu ești? Nu v'ar fi rușine. Trei bărbați și o singură femeie. Mă dați jos din tren în plină noapte, în plin câmp.

ŞEFUL

(Jignit): Dați-mi voie. Aici nu e câmp. NECUNOSCUȚA

In plină pădure. Ce vreți dela mine? Banii? Viața?

CONDUCTORUL

(Încet către Șef): E nebună.

NECUNOSCUȚA

(Exasperată, strigând): Ce vreți? Ce vreți?

PROFESORUL Doamnă.

CONDUCTORUL

Coniță. ?

ŞEFUL

Lasă-mă pe mine și la primul moment șterge-o. (Către necunoscută): Doamnă! Ne-ați înțeles greșit. Noi n'avem de gând să vă oprim aici. Că ce să facem cu dv. aici?

NECUNOSCUȚA

Atunci de ce m'ați dat jos din tren?

ŞEFUL

Pentru o formalitate.

NECUNOSCUȚA Frumoasă formalitate!

ŞEFUL

Ce vreți. Datoria. Regulamentul! Trebuie să facem un proces-verbal. NECUNOSCUȚA

(Speriată, bănuitoare): Proces! Mie ? Proces! ŞEFUL

Verbal. Numai așa de formă. Scriem pe hârtie cum s'au petrecut lucrurile, semnați și gata.

39

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

NECUNOSCUȚA

(Mereu bănuitoare): Și pe urmă?

ŞEFUL

Pe urmă plecați.

NECUNOSCUȚA Cu trenul sta?

ȘEFUL

Sigur. Vă așteaptă. NECUNOSCUȚA

(După o secundă de îndoială, în care timp i-a privit pe toți trei bărbați): Atunci, atunci să semnez mai repede. Unde?

ȘEFUL

Poftiți aici, la masă. (Li oferă un scaun. Femeea mereu cu aceeași expresie de prudență, de teamă, de neliniște, se deslipește de ușă și vine spre locul indicat. Șeful face semn cu mâna conductorului să iasă.

PROFESORUL

(Care abia acum înțelege stratagema, vrea să protesteze): Domnule Șef. Nu se poate. ȘEFUL

(Încet, energic): Domnule Profesor, d-ta să nu te amesteci. Astea-s chestii de serviciu.

(Conductorul iese tiptil, neobservat): Luați loc! Aici!

PROFESORUL

(Vas'oprevină): Doamnă! Doamnă! ȘEFUL

(Împiedecându-l): Să vă dau o hârtie și un toc. Să redactăm. și pe urmă să semnați.

NECUNOSCUȚA

Semnez orice. dar mai repede.

ȘEFUL

Numai decăt. Numai decăt.

(Trenul a pornit între timp. În prima clipă femeia nu fi-a dat seama. Se aude fueratul locomotivei). NECUNOSCUȚA

(Tresărind): Ce e asta? (Sgomotul roților și al tamponelor se accentuează. Femeea se ridică brusc în picioare, cu o mișcare de spaimă, aleargă spre ușă cu un țipăt): Ce e asta? (În prag se oprește o secundă, privind buimăcită vagoanele luminate, care defilează spre stânga din ce în ce mai repede. Se rupe din această scurtă încremenire și aleargă pe peron după tren. Rochia ei albă se vede trecând prin fața ferestrei. Ultimul vagon se vede de asemenea prin fereastră, dispărând. Se aude de-afară strigătul ei disperat): Oprește. Oprește. (Un nou șuerat de locomotivă îi acoperă vocea).

40

Steaua fără nume   Mihail Sebastian

41

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA XIV ȘEFUL - PROFESORUL - NECUNOSCUȚA

Câteva secunde de nemișcare. Se mai aude doar șgomotul trenului depărtându-se. Pe urmă rochia albă se vede trecând pe peron prin fața ferestrei dela stânga spre dreapta. Cu o expresie de oboseală, de tristețe, de disperare, femeia apare în prag.

NECUNOSCUȚA

(Uitându-se buimăcită la cei doi bărbați și pe urmă fixându-l pe șef, fără violență): Canalie!
ȘEFUL

(Ridică din umeri): De! Doamnă.

NECUNOSCUȚA

(Mai mult pentru ea): A plecat.

ȘEFUL

N'am ce face. Datoria. Regulamentul. NECUNOSCUȚA

(E sfârșită de oboseală, intră înăuntru, face câțiva pași, cade pe scaun): A plecat. ȘEFUL

(Instruind afacerea): Numele dv. Doamnă.

NECUNOSCUȚA

(Ridică spre el o privire nedumerită, absentă)

ȘEFUL

Trebue să încheiem procesul-verbal. Numele, domiciliul, vârsta, profesiunea.

NECUNOSCUȚA

(Nu răspunde, n'a auzit, nu vede).

ȘEFUL

(După o pauză): Faceți rău că nu răspundeți. Eu proces-verbal trebue să închei. Mă obligă regulamentul și dacă nu răspundeți, voi fi silit să m'adresez poliției. (Cu intenție): Avem poliție aici, măcar că suntem în câmp, cum ziceați adineaori.

PROFESORUL

(Se aproprie de ea mișcat): De ce nu răspundeți? Doamnă? Cum vă cheamă?

NECUNOSCUȚA

Lasă-mă. Lăsați-mă.

?

42

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

PROFESORUL

Cum vă cheamă? De unde veniți?

?

NECUNOSCUTA Lăsați-mă'ți, spun. Sunt obosită.

PROFESORUL

Poate aveți un act. O legitimație.

NECUNOSCUTA

(Întinzându-ipoșeta cu un gest de nesfârșită oboseală): Nu știu. Caută. Vezi și d-ta ce găsești.

PROFESORUL

(În poșeta, face un pas spre rampă, urmat de șef deschide caută, scoate unul câte unul diverse obiecte, pe care k dă șefului să le țină): O sticluță cu parfum.

ȘEFUL

(Mirosind în aer): Miroase grozav. PROFESORUL

O batistă. un ruj de buze. O tabacheră cu două țigări. ȘEFUL

(Mirosind țigările): Țigări străine.

PROFESORUL

(Agolită poșetă): Asta e tot.

ȘEFUL Niciun act?

PROFESORUL Niciunul.

ȘEFUL Nicio hârtie?

PROFESORUL Nimic.

ȘEFUL

(După un moment de reflecții): Eu îl anunț pe Dincă, comisarul. Aici nu e lucru curat.

PROFESORUL

43

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

(întorcându-se spre necunoscuta care a rămas pe scaun în aceeași stare de prostație): Doamnă, vă rog. În propriul dv. interes, vă rog mult, faceți un efort. răspundeți. Aduceți-vă aminte. Cine sunteți? De unde veniți? Unde vă duceți? ? ? ?

NECUNOSCUTA

(Ridică ochii spre el, îl privește absentă, se ridică în picioare): Mă duc. (Cu bruscă hotărâre pornește spre ușă): Mi duc să mă omor. Mă arunc pe linie. (Iese repede, dispare, în întunec).

PROFESORUL

(Turburat): Doamnă!

ȘEFUL E nebună rău.

PROFESORUL

Se întâmplă o nenorocire. Trebuie s'o salvăm. ȘEFUL

Fii liniștit. Nu e niciun tren la ora asta. PROFESORUL

(A ieșit pe peron): Doamnă! Doamnă! (Se întoarce) Nu știu unde e. E prea întunec. N'o văd. ȘEFUL

Nu te mai frământa dom' Profesor. Nu-ți spun că nu i niciun tren? (Strigând din prag): Ichime! Ichime! Vezi că e o femeie pe linie.

VOCEA LUI ICHIM

(Din depărtare): Ferește linia, ferește linia.

ȘEFUL

(Adulmecând aerul): Și miroase, domnule, a parfum de mi-a umplut toată gara. Să vie nevastă-mea acum, atâta-mi trebuie. (Cu alt ton după o secundă): E din lumea mare. Te-ai uitat la ea.

PROFESORUL

(Cu emoție): E frumoasă.

ȘEFUL

Te-ai uitat ce rochie are? Brațele goale, gâtul gol, spatele gol. Pe jumătate desbrăcată.

PROFESORUL

E foarte frumoasă. (Plin de neliniște): Numai de nu s'ar omori. ȘEFUL

Deocamdată nu poate că n'are tren. Tii! Mare bucluc. Tocmai mie să mi se întâmple una ca asta. Nu putea domle s'o dea jos la Câmpina sau la Breaza!

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

PROFESORUL

Dumneata ești de vină. Trebuia s'o lași să plece. ȘEFUL

Nu puteam domle Profesor. Se opune regulamentul. (Iritat): Și pe urmă, adică ce?... Pentru că miroase a parfum, pentru că vine dela Sinaia, pentru că umblă desbrăcată și pentru că joacă la ruletă, să-și bată joc de calea ferată și de gara mea?

PROFESORUL Și dacă se omoară? ȘEFUL

Boc luc mare. Anchetă, rapoarte. Mă dă la gazetă. După 23 de ani de carieră.

VOCEA LUI ICHIM (Mai de aproape): Ferește linia.

ȘEFUL

(Ieșind repede în prag): Ai găsit-o Ichim!

VOCEA LUI ICHIM Aicia-i dom' Șef.

ȘEFUL Ce face?

VOCEA LUI ICHIM

Stă pe linie Si trage din țigare.

PROFESORUL

(Iese repede îngrijorat): Doamnă!. (Dispare în întunec). ȘEFUL

(Din prag): Coniță!. Doamnă! Veniți aici la lumină. Degeaba stați pe linie. Până la 11,35 nu e niciun iun să vă calce.

NECUNOSCUTA

(Se reîntoarce, urmată de profesor): Ce vreți cu mine? De ce m'ați chemat? De ce nu mă lăsați în pace.

PROFESORUL Doamnă. noi vă vrem binele.

NECUNOSCUȚ Am văzut.

PROFESORUL

Afară e răcoare, e umed, s'ar putea să răciți, sunteți îmbrăcată așa de. așa de subțire.

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

NECUNOSCUȚA

(Iși strânge umerii, înfiorată): Mi-e frig.

PROFESORUL

Vedeți. ?

ȘEFUL

Nu e mai bine aici? Aveți scaun, aveți lampă. Mai stăm de vorbă și ne trecem vremea.

NECUNOSCUȚA

(Cu un gest de oboseală, de indiferență): La urma urmelor. (Se așează pe scaun). ȘEFUL

Așa. (După o secundă): Prin urmare, pe dv. cum vă cheamă?

NECUNOSCUȚA

(Repede): Iar începi?

PROFESORUL

Doamnă, înțelegeți. Vă implor să înțelegeți. dacă întrebăm, dacă insistăm, e pentru că vrem să vă venim într'ajutor.

NECUNOSCUȚA N'am nevoie.

PROFESORUL

Sunteți enervată. înțeleg. Nu vreți să ne răspundeți. Și asta înțeleg. Uite: nu vă mai punem nicio întrebare.

ȘEFUL

Zău, și procesul-verbal cum îl scriu? PROFESORUL

(Scurt): Dă-l încolo de proces-verbal. (Către necunoscută): Nu vă mai punem nicio întrebare. Dar îngăduiți-ne măcar să ghicim. Dv. probabil veniți dela Sinaia.

NECUNOSCUȚA Probabil.

PROFESORUL

Si probabil vă duceți la București

NECUNOSCUȚA Probabil.

PROFESORUL

46

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Ei bine, ori la București, ori la Sinaia, trebuie să aveți pe cineva. o rudă, un prieten. cineva pe care să-l anunțăm de situația în care vă aflați.

???

NECUNOSCUȚA

(Ideea i se pare bună): Crezi?

PROFESORUL

Sigur. Dați-ne o adresă, un nume, o indicație.

NECUNOSCUȚA Crezi că s'ar putea?

ȘEFUL

De ce să nu se poată? Dăm o telegramă. Sau poate. (arătând telefonul din peretH): Chemăm la telefon.

NECUNOSCUȚA Telefon?

PROFESORUL Evident.

NECUNOSCUȚA

Bine. atunci,.. Atunci chemați Sinaia. La hotel Palace. sau. dacă nu e acolo. la Cazinou. ȘEFUL

(Mergând spre telefon): De cine trebuie să întreb? NECUNOSCUȚA

De. (S'a răsghândit brusc): Nu. Nu pot. Nu vreau. Mai bine mă omor. Mai bine mă arunc înaintea trenului.

ȘEFUL

Nu v'am spus că nu e niciun tren până la 11,35? NECUNOSCUȚA

11,35? Bine. Aștept. Am să mă omor La 11,35.

PROFESORUL

Dar de ce să vă omorîți?

?

ȘEFUL

Si de ce tocmai aici? Nu e păcat? Sunt și eu un om cu familie, cu greutate. Vreți să mă băgați în bucluc. Anchetă, rapoarte.

PROFESORUL

(Cu elan, cu emoție); Doamnă!.

47

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

ȘEFUL

Uite, sunt slujbaș sărac, dar vă dau eu din buzunarul meu un bilet până la Câmpina și acolo faceți ce știți. Gară mare, linii multe.

PROFESORUL

Doamnă, treziți-vă, desmeticiți-vă. Alungați gândul i ca absurd, sunteți tânără, sunteți frumoasă.

NECUNOSCUTA

Serios? Ați observat? ?

PROFESORUL

Trebue să trăiți.

?

NECUNOSCUTA (Uitându-se de jur-împrejur): Unde? Aici?

PROFESORUL

Veți pleca. Trebuie să plecați

NECUNOSCUTA

Dacă trebuie, de ce m'ați dat jos din tren. ȘEFUL

Fiindcă n'aveați bilet. ?

PROFESORUL Vă vom da noi bilet.

ȘEFUL Care noi?

PROFESORUL Eu.

ȘEFUL Ai bani?

PROFESORUL

(Încurcat): Acuma nu. Dar mâine dimineață iau leafa. NECUNOSCUTA

Mâine dimineață? Nu aștept până mâine dimineață. Aici în câmp. ȘEFUL

{Jignit): Cum în câmp, Doamnă? Cum în câmp? Dați-mi voie? Sunteți într'un oraș.

48

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

NECUNOSCUȚA Ce oraș? ȘEFUL

Îmi pare rău. Comună urbană. Judecătorie, spital.

PROFESORUL Liceu.

ȘEFUL

8.000 de locuitori. PROFESORUL

(Cupușină amărăciune): 8.245 la ultimul recensământ. ȘEFUL

Și încă pe mine nu mă număraseră, că eram la București după treburi în ziua aia.

NECUNOSCUȚA

8.245 de locuitori. (Către Șef): Cu d-ta 8.246. (Gânditoare): Dacă rămân aici în noaptea asta vom fi 8.247. (După o clipă): E un hotel?

ȘEFUL

Se poate să nu fie? Hotelul Monopol, în centru.

NECUNOSCUȚA Dar n'am bani.

PROFESORUL

Asta n'ar fi nimic. Îi plătim mâine, dar n'aveți acte. ȘEFUL

Adevărat. Și fără acte nu se poate. (Către Profesor): Ce-ar fi s'o ducem la spital? Zicem că a avut un accident.

NECUNOSCUȚA La spital? Nu merg la spital.

ȘEFUL

Atunci la poliție.. Fără acte numai la poliție vă primește. PROFESORUL

Nu-l ascultați, doamnă. Nu știe ce vorbește. ȘEFUL

49

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

N'oi fi știind, dar fără acte, unde vrei s'o ducem. (Necunoscutei): De ce n'oți fi vrând, zău așa, să spuneți cum vă cheamă?

NECUNOSCUȚA

Mă plictisești. Mai e mult până la 11,3 5? Ași vrea să se termine. PROFESORUL

(Îngrijorat din nou): Doamnă... NECUNOSCUȚA

(Din nou exasperată): Mă plictisești, mă plictisești. Mi-e frig, mi-e somn, mi-e foame. ȘEFUL

Să vă dăm ceva de mâncare.

NECUNOSCUȚA (Cu desgust): Unde? Ce?

ȘEFUL

Mare lucru n'avem. Dar e niște rață pe varză, rămasă de la prânz. O minune! A călcat-o ieri acceleratul.

NECUNOSCUȚA

Nu mănânc rațe călcate de accelerat. ?

ȘEFUL

Ce are aface? E o minune. Numai că nu știu cum să facem, să nu ne vadă nevastă-mea, că-mi aprind paie în cap, n'o cunoașteți pe nevastă-mea.

NECUNOSCUȚA

(Agitată): Ce noapte! Ce coșmar. N'are să se mai termine niciodată? N'are să se mai facă niciodată zi?

PROFESORUL

Ba da, doamnă. Dar trebuie calm, răbdare. NECUNOSCUȚA

Nu pot, nu mai pot. Ași vrea să mor. Ași vrea să dorm. De ce nu m'ați lăsat afară pe linie. Era așa de bine. (Lăsându-se să cadă pe un scaun): Eu mă culc aici. Stingeți lumina.

ȘEFUL

Vai de mine! Aicea nu se poate. Aicea vine nevastă-mea. NECUNOSCUȚA

50

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

(Se ridică în picioare. E iar în culmea disperării) Atunci unde, unde, unde? Aicea nu, pe linie nu, ce

vreți cu mine. ?

PROFESORUL

Doamnă. Nu știu dacă pot, nu știu dacă trebuie. vedeți. eu am o locuință modestă. o singură cameră. dacă vreți. dac'ați vrea. eu plec de acasă. și rămâneți acolo singură. Peste noapte. Numai

până se face ziuă. Eu mă duc să dorm la un coleg. (Către Șef, explicativ): La Udrea, profesorul de muzică.

ȘEFUL Bună idee.

PROFESORUL

Mâine dimineață totul va fi mai simplu. Vom găsi bani, veți pleca, dar până atunci vă odihniți.

ȘEFUL

Vă mai veniți în fire. ?

PROFESORUL Și mâine dimineață.

ȘEFUL

Facem procesul-verbal. PROFESORUL

(Scurt): Lasă procesul-verbal. (Către necunoscută): Vă rog să aveți încredere în mine. Vă rog să primiți. Primiți?

NECUNOSCUTA

(După un moment de tăcere): E departe?

PROFESORUL

La zece minute, la un sfert de oră de aici.

NECUNOSCUTA

Bine. Să mergem. Mi-e somn.

PROFESORUL

(Arătându-i drumul spre ușă): Pe aici. pe aici. (Necunoscuta iese urmată de profesor. Se văd prin fereastră trezind spre stânga).

ȘEFUL

(Rămas singur în scenă, observă pe birou cartea profesorului): Dom' Profesor. (Iese în prag): Domnu Miroiu!

PROFESORUL

(Întorcându-se): Ce e? Ce vrei?

51

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

ȘEFUL

Ti-ai uitat cartea. ?

PROFESORUL

(Cu un fel de spaimă): Cartea! (O ia în mâini, o deschide în neștire): Și aveam de lucru în noaptea asta. Aveam de cetit.

ȘEFUL

Patimă mare, dom' Profesor. Patimă mare!. (Profesorul pleacă grăbit. Se vede prin fereastră trecând).

CORTINA

52

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

ACTUL II

Acasă, la profesor, în aceeași seară. Interior de celibatar, în provincie. Totul e curat, dar sărăcăcios, desperechiat. Masă, scaune, un divan. Un raft cu cărți. De altfel, cărți sunt cam peste tot. Pe masă, pe scaune, pe jos.

O ușă de intrare în dreapta, planul I. O alta ușă în stânga, planul II. Duce spre o altă încăpere (bucătărie, oficiu, debaras).

În peretele din fund, fereastră dublă, dând spre o mică grădiniță înspre stradă.

La ridicarea cortinei scena e goală. Întuneric. Prin fereastră se vede un cer senin de vară, înstelat. În depărtare silueta albastră închis a munților.

SCENA I PROFESORUL - NECUNOSCUȚA

Tăcere. Un câine latră pe undeva, prin mahala. Un altul îi răspunde din depărtare. Se aude din dreapta o cheie răsucită în broasca, ușa se deschide.

PROFESORUL (Intrând): Pe aici, pe aici.

NECUNOSCUȚA (Urmându-l): Am ajuns?

PROFESORUL

Da. Suntem acasă. (Pune cu mare grijă cartea pe masă).

NECUNOSCUȚA Ce întuneric!

PROFESORUL

O clipă și aprind lampa. (Caută bâjbâind): Numai să găsesc chibriturile.

NECUNOSCUȚA Nu e lumină electrică?

PROFESORUL

Nu. Adică de fapt este, dar nu i-a dat încă drumul. Abia la toamnă, când o fi gata uzina.

53

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

NECUNOSCUȚA Nu aștept eu până atunci.

PROFESORUL

(A găsit cutia cu chibrituri, dar chibritul nu ia foc): Nu vrea să se aprindă. Umezeală mare.

NECUNOSCUȚA

Ce întuneric! Ce străzi! M'am lovit de toți copacii, • 1"toate gardurile. PROFESORUL

(A reușit în sfârșit să aprindă un chibrit): îmi pare rău doamnă, îmi pare foarte rău (A aprins lampa. Lampă de petrol, cu abat-jour alb, rotund, de porțelan, care dă o lumină mică, scăzută).

NECUNOSCUȚA

(Lăsându-se să cadă pe un scaun): Nu mai pot. Sunt zdrobită. (își aruncă din picior un pantof, pe urmă pe celălalt): Mi-am rănit picioarele. Câte pietre! Câți bolovani ! (Rămasă în ciorapi, își freacă talpa piciorului).

PROFESORUL

(Ridicând un pantof de jos): De fapt, în centru, strada e pavată, dar aici pe la noi.

NECUNOSCUȚA Nu se pavează niciodată?

PROFESORUL Ba da. Poate. la anul.

NECUNOSCUȚA

Ghinionul meu! Am venit cu un an prea devreme. PROFESORUL

(Căutând celălalt pantof): Nu văd celălalt pantof. Nu știu unde este. NECUNOSCUȚA

E prea întuneric aici. Ce lumină chioară. Nu poți s'o faci mai mare? PROFESORUL

Ba da. Dar nu e bine. Se vede din stradă.

NECUNOSCUȚA Ei și?

PROFESORUL

Nu trebuie să se știe că sunteți aici. NECUNOSCUȚA

54

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Atunci stinge. Ori o stingi, ori o faci mai mare. Nu pot s'o sufăr așa. PROFESORUL

Cum doriți. Numai să știți că nu e bine. Trece lume pe stradă.

NECUNOSCUȚA

Nu trece nimeni. Strada e pustie.

PROFESORUL

Acuma. Dar mai târziu dă drumul dela cinematograful. Că azi e Miercuri.

NECUNOSCUȚA Și dacă e Miercuri?

PROFESORUL

Miercuri și Sâmbătă e cinematograful. Totdeauna.

NECUNOSCUȚA Și d-ta nu te-ai dus?

PROFESORUL

Nu. Nu mă duc niciodată. (Ridica fitilul lămpii: luminează mare). NECUNOSCUȚA

(Se ridică în picioare și aruncă o privire circulară asupra încăperii): Aici locuiești d-ta? Aici. trăiești d-ta.

PROFESORUL Da.

NECUNOSCUȚA Oribil!

PROFESORUL Nu vă place?

NECUNOSCUȚA

Ba da. Iartă-mă. E foarte. frumos.

PROFESORUL

Nu. Nu e frumos, dar pentru mine, e tot ce-mi trebuie Și nici nu e departe de școală. Fiindcă nu știu dacă v'am spus. eu sunt profesor.

NECUNOSCUȚA

Nu era nevoie să-mi spui. Se vede.

PROFESORUL După ce?

55

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

NECUNOSCUȚA

După tot. (Privire circulară asupra întregii încăperi, privire în care e cuprins și el, ca un obiect în plus): Groaznic! Parcă tot era mai bine afară! Cel puțin să deschidem fereastra. (Merge spre fereastră).

PROFESORUL

(Speriat): Nu!

NECUNOSCUȚA

(Mirată): De ce?

PROFESORUL

(Foarte îngrijorat): Nu v'am spus? O să dea drumul la cinematograful. Trece lume pe stradă. O să vă vadă.

NECUNOSCUȚA

Ei și? (Deschide larg fereastra).

PROFESORUL

La ora asta. O femeie. aici.

NECUNOSCUȚA

La d-ta, n'a venit niciodată o femeie?

PROFESORUL

Doamnă! Cum vă puteți închipui.

NECUNOSCUȚA

Vrei să spui că nu primești niciodată?

PROFESORUL

Sunt un om serios. Un profesor. Un om cu răspundere. NECUNOSCUȚA

Vrei să spui că eu sunt singura femeie. Prima femeie care intră în casa asta? PROFESORUL

Doamnă. vă rog să credeți că n'ași fi cutezat niciodată. dacă n'ar fi fost împrejurările cu totul neobișnuite în care v'am întâlnit.

NECUNOSCUȚA Ce tânăr ești! Sau ce bătrân!

PROFESORUL

Doamnă ! vă rog, vă conjur, plecați dela fereastră. NECUNOSCUȚA

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Nu fii copil, nu e nimeni. PROFESORUL

Vă vede de peste drum, dela Chiroiu.

NECUNOSCUȚA Care Chiroiu?

PROFESORUL

Chiroiu dela Percepție. Casa albă cu gard de lemn și viță sălbatecă. NECUNOSCUȚA

(După ce s'a uitat în strada): Ași! E întuneric. PROFESORUL

Tocmai de asta. Sunt după perdele.

NECUNOSCUȚA De unde știi?

PROFESORUL Totdeauna sunt după perdele.

NECUNOSCUȚA

Azi e Miercuri. Ei nu se duc la cinematograful? PROFESORUL

Ba da, dar a rămas bătrâna, mama lui m-me Chiroiu. m-me Grigorescu, cu copiii și servitoarea. Și nu sunt numai ei, mai e Atanasiu.

NECUNOSCUȚA Care Atanasiu?

PROFESORUL

Casa de alături, cu uluci. Și Lascu, Judecătorul, casa galbenă, cu trei geamuri la stradă și Maltopol și Vișan. Vișan dela Regie.

NECUNOSCUȚA Ce de lume!

PROFESORUL

Nu glumiți, doamnă. E tot târgul la ferestre. NECUNOSCUȚA

Nu văd nimic. Nu aud nimic. (Cu urechea ațintită spre stradă): Toată lumea doarme.

PROFESORUL

57

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Chiar dacă doarme. Și din somn ne vede. NECUNOSCUȚA

Același joc ca mai sus): Niciun sunet. Niciun foșnet. (După o secundă): Ba da. Ce e sgomotul ăsta?

PROFESORUL

Ce sgomot?

NECUNOSCUȚA

Nu auzi? Un fel de scârțâit, ca un fereștrău mic. Arătând spre ușa din stânga): Parcă ar veni de acolo.

PROFESORUL

A! Nu e nimic. E șoarecele.

NECUNOSCUȚA

(Cu o mică tresărire): Ai șoareci?

PROFESORUL

Unul singur. Nu vă speriați. Îl cunosc.

NECUNOSCUȚA Cum îl cunoști?

PROFESORUL

E un șoarece mic. gris. cu ochii rotunzi. Vine uneori pe aici noaptea, când stau mai târziu. când citesc sau am de lucru. Îi place să se plimbe printre cărți.

NECUNOSCUȚA

O! (Cu oarecare spaimă): Printre cărți?

PROFESORUL

Nu vă temeți. Astă seară nu vine el. Simte că e cineva străin. Pe mine mă cunoaște. Ne-am împrietenit.

NECUNOSCUȚA

V'ați împrietenit?. Spune-mi; mai ai și alți prieteni? PROFESORUL

Sigur. Pe Udrea. Colegul meu... profesorul de muzică. foarte interesant om. Mare talent. E compozitor. La el mă duc să dorm noaptea asta. De altfel e timpul să mă duc. E târziu. Trebuie să dormiți.

?

NECUNOSCUȚA Nu mi-e somn. Mi-a trecut.

PROFESORUL

58

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Totuși. e târziu. Eu vă las. Patul de colo (arată cu degetul spre dormeză, timid, ca și cum n'ar îndrâsni să se apropie): Așternutul în dulap. dacă vreți să vă spălați.

NECUNOSCUȚA

Ași vrea. (Privindu-se): Sunt plină de funingine, dela gară, dela tren.

PROFESORUL

Găsiți un ștergar curat dincolo.

NECUNOSCUȚA

(Arătând spre ușa din stânga): Acolo e odaia de baie? PROFESORUL

Da. Adică nu. Insfârșit. nu e ceea ce se cheamă odaie de baie. Era o cămară, un fel de bucătărie, dar cum eu mănânc în oraș, am transformat-o. am. o să vedeți!

NECUNOSCUȚA Duș e?

PROFESORUL

Da. Un fel de duș. E o stropitoare. o stropitoare de grădină, agățată de perete și o sfoară.

NECUNOSCUȚA Foarte ingenios.

PROFESORUL

îmi pare rău. Aș vrea. Aș fi vrut. NECUNOSCUȚA

Nu te mai frământa (Dispusă să se mulțumească cu orice): O chiuvetă e?

PROFESORUL

(Încântat): Asta da. Sigur.

NECUNOSCUȚA

Atunci e bine. Stai să văd. (Iese prin ușa din stânga și se întoarce după câteva secunde): Nu merge apa. PROFESORUL

(Mirat): Nu curge? Aducându-și amintee): Sigur că nu curge. A oprit-o dela uzină.

NECUNOSCUȚA Cum a oprit-o!

PROFESORUL

Totdeauna o oprește, seara, la ora șase. NECUNOSCUȚA

59

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

De ce?

PROFESORUL

Fiindcă uzina nu lucrează noaptea. NECUNOSCUȚA

(Cam decolată): Are dreptate. Pentru cine să lucreze. Și dacă cineva vrea să se spele. sau i se face sete?

PROFESORUL

Avem fântână. Vă aduc eu apă dela fântână. Din curte.

NECUNOSCUȚA Lasă, nu trebuie.

PROFESORUL

De ce? Nimic mai simplu. Vă aduc cu stropitoarea. (Intră repede în odaia din stânga, se întoarce cu o stropitoare de grădină în mână și traversează scena): Imediat. Intr'o clipă. (Iese prin dreapta).

NECUNOSCUȚA

Rămasă singură, femeia privește cu oarecare curiozitate în jurul ei, ne uită cu atenție la mobilă, încearcă cu mâna arcurile divanului, trece plin fața rafturilor cu cărți, unde se oprește câteva clipe. De afară, din i ni ir, se aude roata puțului, scârțâitul lanțului. Femeia scoate din raft o carte. Pe urmă alta, le deschide o secundă, le pune la loc. Vine din nou în centrul scenei, continuând să inspecteze încăperea, cu aceeași privire căutătoare și amuzată, zărește pe masă (stânga planul I) cartea împachetată, pe care profesorul la venire, a pus-o acolo cu mare grijă. O despachetează, o privește, o deschide, nu cu mai multă curiozitate decât le deschisese pe celelalte. În acest moment ușa din dreapta se deschide).

PROFESORUL Nu. E Kepler.

NECUNOSCUȚA Și ăsta?

PROFESORUL Copernic.

NECUNOSCUȚA Ii cunoști?

PROFESORUL

Ii cunosc, dar. au murit. Au murit de mult. Câteva sute de ani.

NECUNOSCUȚA

Cum spuneai că-l cheamă pe ăsta?

60

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

PROFESORUL Copernic.

NECUNOSCUȚA Parcă am auzit de el.

PROFESORUL

Tot ce se poate. (Fără ironiO): E destul de cunoscut.

NECUNOSCUȚA Și de ce-i ții aici?

PROFESORUL

Așa. Mă gândesc la ei. uneori. NECUNOSCUȚA

(Privindu-llung): Ce om ciudat ești d-ta. Da, ce om ciudat. (Fluier)

(Se aude de departe un șuerat lung, subțire. E probabil un gardist de stradă, care s'a trezit. Profesorul tresare și rămâne o clipă atent, cu degetul arătător ridicat în sus).

PROFESORUL

A dat drumul dela cinematograf. (După o secundă): Aud pași. Voci. (Într'adevărparcă se aude un șgomot nedistinct de pași și voci).

NECUNOSCUȚA Nu aud nimic.

PROFESORUL

(Repezindu-se la lampă, coboară mult fitilul, aproape stingând de tot, pe urmă în șoaptă): Ssst! Pe strada noastră. Plecați din dreptul ferestrei. Ia o parte. (Femeea se dă deoparte și se lipește cu spatele de perete, la dreapta ferestrei. Profesorul este și el cu spatele la perete, într'o atitudine simetrică la stânga. Între ei amândoi este fereastra larg deschisă, cu cerul albastru, plin de stele. Între timp pașii se aud mai tare, răsunând pe caldarâm). Se apropie. Vin încoace. (Pașii s'au oprit).

VOCEA D-rei CUCU

(Din stradă): Iți spun că am văzut lumină. Și fereastra e deschisă. PROFESORUL

(In șoaptă): Vedeți? V'am spus să nu deschideți fereastra. VOCEA D-rei CUCU

E acasă. N'are unde să fie în altă parte. Strigă-! VOCEA LUI UDREA

61

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Miroiu! Miroiu!

NECUNOSCUȚA

(In șoaptă): Miroiu te cheamă?

PROFESORUL

(Idem): Da.

NECUNOSCUȚA Și mai cum?

PROFESORUL Marin.

NECUNOSCUȚA Marin Miroiu. Nu e urît.

VOCEA LUI UDREA Miroiu! Deschide! Eu sunt.

NECUNOSCUȚA (Mereu în șoaptă): Cine e ăsta?

PROFESORUL

(La fel): Colegul meu. profesorul de muzică.

VOCEA LUI UDREA Miroiu, nu auzi? Nu ești acasă?

VOCEA D-rei CUCU

Ce-l mai întrebi? Sigur că e acasă.

NECUNOSCUȚA Și asta cine e?

PROFESORUL

O colegă. Profesoara de fizico-chimice.

NECUNOSCUȚA Și ce vrea?

PROFESORUL Nu știu.

NECUNOSCUȚA E iubita d-tale?

62

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

PROFESORUL (Jignit): Doamnă! vă rog.

NECUNOSCUȚA E logodnica d-tale?

PROFESORUL Nu am logodnică.

NECUNOSCUȚA

Atunci ce cauți aici la ora asta? (Bătăi violente afară în poartă). PROFESORUL

(Afolat): O să scoale toată mahalaua. Trebuie să le deschidem. NECUNOSCUȚA

Deschide-le. (Bătăile continuă. Profesorul face un pas, vine în dreptul ferestrei, se apleacă peste pervaz și strigă). PROFESORUL

Un moment. Am auzit. Vin. (Către necunoscută în șoaptă): Ce ne facem?

NECUNOSCUȚA

Nimic. Să vie.

PROFESORUL

Și să vă găsească aici?

NECUNOSCUȚA De ce nu?

PROFESORUL

Pentru nimic în lume. E cu neputință. (Scoțând din nou capul pe fereastră, fiindcă iar se aud bătăi): Vin. Indată. Indată. (Către necunoscută): Doamnă, trebuie să vă ascundeți, trebuie să dispăreți.

NECUNOSCUȚA

Eu pe fereastră nu săr, să știi!

PROFESORUL

Treceți dincolo. (Arătând ușa din stânga): Un moment. NECUNOSCUȚA

Bine dar. (Face un pas, spre ușa indicată). PROFESORUL

(Alarmat): Capul jos! Capul jos! (Femeea apleacă capul în timp ce trece în dreptul ferestrei).

NECUNOSCUȚA

63

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

(A ajuns lângă ușă): Să nu mă ții mult. PROFESORUL

(Zăpăcit de tot): Cinci minute. Trei minute. Până văd ce vor. Până mă scap de ei.

NECUNOSCUȚA

Să nu mă ții mult că mi-e somn. ?

PROFESORUL

Parcă ziceați că nu vă mai e. ?

NECUNOSCUȚA

Ei! Mi s'a făcut din nou. (Iese. Bătăi în poartă). PROFESORUL

(Se duce la fereastră): Acuma! Acuma! (Merge spre lampă ridică fitilul, se face din nou lumină mare. Aruncă repede o privire de jur-împrejur și pe urmă se grăbește spre ușa din dreapta).

NECUNOSCUȚA

(Deschizând ușa din stânga): Să nu mă ții mult, auzi! E întuneric aici. PROFESORUL

(Impbrând): Vă rog! vă rog. (Necunoscuta a închis ușa la loc, profesorul iese prin dreapta, câteva clipe scena rămâne goală).

64

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA II PROFESORUL - D-ra CUCU - UDREA

D-ra CUCU

(Intrând prin dreapta, e gata să se împiedece de stropitoarea rămasă lângă ușă): Ce e cu stropitoarea asta cu apă aici?

PROFESORUL

(Încurcat, venind după ea): Vroiam. Voiam să mă spăl. D-ra CUCU

(Severa): D-ta te speli noaptea?

PROFESORUL Da. însfârșit. uneori.

UDREA

(45- 50 de ani, "boem" de provincie, fără exagerare caricaturală însă, intrând): Păcat că n'ai fost la cinematograful. A fost frumos. frumos de tot. (Gata să povestească): Să vezi. El.

PROFESORUL

Lasă că-mi povestești mâine. Acum. D-ra CUCU

(A înaintat în centrul încăperii, s'a oprit, miroase în aer): Dar ce e mirosul ăsta aici? (Adulmecă bănuitoare aerul, trage pe nas): Miroase a ceva. a parfum.

PROFESORUL Nu simt nimic.

D-ra CUCU

Cum nu simți? Miroase de te amețește. PROFESORUL

Poate florile. Grădina. E fereastra deschisă. D-ra CUCU

(Aplecându-se peste pervazul ferestrei, trage pe nas de câteva ori) câțiva pași prin odaie, intrigată).

PROFESORUL

D-ră Cucu. nu te supăra. e târziu. aş vrea să ştiu. asta.

D-ra CUCU

65

: Nu. In grădină nu miroase. Aici. (Face

.. cărui fapt datorez. înţelegi. la ora

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Să nu ne grăbim. S'o luăm încet. (Ia loc pe un scaun): Domnule Udrea, ai cuvântul. (Udrea ia şi el loc.

Singur profesorul a rămas în picioare între ei, uitându-se decolat, când spre unul, când spre celălalt, când cu mare nelinişte spre uşa din stânga).

UDREA

(Camjenat): Să vezi. Eu am fost la cinematograful PROFESORUL

(Nervos): Udrea, te Rog. scurt. Repede. UDREA

Ei!... Şi acolo am întâlnit-o pe D-ra Cucu. D-ra CUCU

(Isbucnind): Da! Pe mine. Fiindcă tot eu săraca trebuie să fac poliţie şi la gară şi la grădina publică, şi la cinematograful. Şapte fete am prins în sală. (Numărându-le pe degete): Iliescu dintr'a cincea, Ulmu dintr'a şasea, Tatovici dintr'a patra B.

PROFESORUL

(Înterupând enumerarea): D-ră Cucu. Dă-mi voie. eu cred. D-ra CUCU

Sigur. Pe d-ta nu te interesează ordinea şi disciplina.

PROFESORUL Ba da. dar nu la ora asta.

D-ra CUCU

Foarte rău. Şcoala nu doarme, domnule Profesor.

PROFESORUL Nici noaptea?

D-ra CUCU

Nici! Şcoala veghează. Şcoala ştie tot. Vede tot!

PROFESORUL

(Neliniştit): Ce vrei să spui?

D-ra CUCU

Las'că vezi d-ta îndată. (Lui Udrea autoritară): Dă-i înainte, domnule. UDREA

Ei, și cum îți spusei, la cinematograful dau peste domnișoara Cucu. PROFESORUL

Udrea, pentru Dumnezeu, mai repede.

66

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

D-ra CUCU

Dar de ce mai repede? D-ta trebuie să înțelegi, domnule profesor, că dacă eu, eu, dacă pun în joc numele meu, reputația mea. și intru în casa unui bărbat neînșurat noaptea?.

UDREA

(Parante%ă): Tocmai de asta m'a luat cu dumneaei. Ca să nu vorbească lumea. Să nu se compromită.

D-ra CUCU

(Continuând)): Trebuie să fie la mijloc o chestiune foarte gravă. PROFESORUL

O chestiune gravă? Nu înțeleg nimic. D-ra CUCU

Te faci că nu înțelegi. (Către Udrea): Vorbește, domnule.

PROFESORUL Vorbește Udrea.

UDREA

Vorbesc, dar dacă nu mă lăsați. (Reluând firul): Cum vă spusei. la cinematograful. D-ra CUCU

(Tăindu-l scurt): Lasă-mă pe mine. (Către Profesor, închizătoare): Domnule Miroiu! Să nu încerci să negi că-i de prisos. (După o secundă, răspicat): E adevărat ce am aflat?

PROFESORUL

(Cu neliniște crescândă): Ce ai aflat?

D-ra CUCU

E adevărat ce mi-a spus Ispas, șeful gării?

PROFESORUL Ce ți-a spus?

D-ra CUCU

E adevărat că d-ta. (subliniând): d-ta. ai plătit 22 de mii de lei o carte pe care ți-a adus-o astăzi Pascu dela București?

PROFESORUL

(Care a fost torturat de acest interogator și a privit mereu, pe furiș, cu spaimă, spre ușa din stânga, se luminează ușurat): Da.

D-ra CUCU

(Triumfătoare, către Udrea): Ei! Acuma vezi?

67

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

UDREA

N'am știut nimic. Nu mi-a spus nimic. PROFESORUL

Nu ți-am spus, dar nu mi ai împrumutat tu 3.000 de lei? UDREA

Ba da. (Către d-ra Cucu, explicativ): Din fondul serbării. D-ra CUCU

(Teribilă): Din fondul serbării!

PROFESORUL

Mâine iau leafa. Ii dau înapoi.

D-ra CUCU

Și dacă-i dai înapoi?! Crezi că e deajuns? Crezi că asta e tot?

PROFESORUL Nu văd ce ar mai fi.

D-ra CUCU

Nu vezi? (Sentențios): Domnule Miroiu, când cineva, un profesor! dă 22 de mii de lei pentru o carte, asta nu e lucru curat.

PROFESORUL

De ce? Eu cu banii mei fac ce vreau. D-ra CUCU

Banii d-tale? Care bani? Ce fel de bani? Că, slavă Domnului, te cunoaștem. La birt ai rămas dator 800 de lei încă de pe luna trecută.

PROFESORUL De unde știi?

D-ra CUCU

Mi-a spus M-me Luiza, că am fost pe la ea. La frizer te tunzi odată în două luni. PROFESORUL

(Trecându-si mâna prin păr): Chiar săptămâna trecută. D-ra CUCU

Haine nu ți-ai mai făcut de când te-am apucat. De șase ani le porți tot pe astea. PROFESORUL
(Uitându-se la hainele pe care le poartă): Sunt curate. sunt bune.

68

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

D-ra CUCU

Și știi ce-am auzit? (Veninoasă): Că-ți cârpești singur ciorapii. PROFESORUL

(Rănit, îndurerat): Asta e o infamie!.

D-ra CUCU Și cămășile!

PROFESORUL

O infamie! (Privind mai mult spre ușa din stânga): Nu trebuie să credeți. Spune tu Udrea.

UDREA

Asta nu e adevărat, d-ră Cucu. Pantalonii poate și-i calcă singur. dar cămășile. și ciorapii. D-ra CUCU

(Care nu ține seamă de protestări): Las' că știu eu ce vorbesc. Și atunci, te întrebi, 22 de mii de lei pe o carte, nu e o nebunie?

PROFESORUL

Poate că da, dar e nebunia mea și nu datorez nimănui nicio socoteală. D-ra CUCU

Te înșeli, d-le Profesor. Școala trebuie să știe, trebuie să afle. Școala. Și orașul. Și eu.

PROFESORUL

Ei bine, ai aflat. Nu era nevoie să vii pentru asta în plină noapte. UDREA

Așa i am spus și eu. Stai domnișoară Cucu. Ai răbdare până mâine dimineață. D-ra CUCU

(Lui Udrea): Până mâine dimineață? Crezi d-ta că aș fi dormit până mâine dimineață?

(Lui Miroiu): Nu domnule Profesor. Misterul ăsta trebuie să se lămurească imediat. Pe loc. (Cu altă voce): Unde e cartea?

PROFESORUL

Ce carte ?

D-ra CUCU

Cartea! Cartea pe care ți-a adus-o Pascu. Unde e? PROFESORUL

E aici. (Gest vag, care nu arată nimic). D-ra CUCU

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

S'o văd.

PROFESORUL

De ce?

D-ra CUCU

Cum de ce? Ca s'o văd.

PROFESORUL Nu se poate.

D-ra CUCU

Nu se poate?! Vrei să spui că refuzi să mi-o dai? să mi-o arăți. PROFESORUL

(Mai mult timid,, decât provocator): Da. Refuz.

D-ra CUCU

Ai auzit, domnu Udrea?

UDREA Am auzit.

D-ra CUCU

Domnule Miroiu. Poate nu-ți dai seama de gravitatea situației. Eu voi aduce cazul în fața conferinței profesoriale. dar mai întâiu, ca un gest de colegialitate.

UDREA

De pură colegialitate. D-ra CUCU

.Am vrut să stau de vorbă cu d-ta.

PROFESORUL Nu era nevoie.

D-ra CUCU

Îți mai pun o singură întrebare. Ce e cartea asta? De cine e? De unde vine? Ce scrie în ea? Ce gânduri ai cu ea? De ce ai cumpărat-o?

PROFESORUL

(Tace, ridică din umeri).

D-ra CUCU Taci? Nu spui nimic?

PROFESORUL

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

(Gest cu mâinile, ca și cum ar spune: De! Ce săfac?). D-ra CUCU

Domnule Udrea! In casa asta se petrec lucruri mari. (In agitația ei a ajuns .în fața ușii din stânga. Profesorul speriat, îi barează drumul).

PROFESORUL

Domnișoară Cucu. Domnișoară Cucu.

D-ra CUCU E ceva suspect aici.

PROFESORUL

Același joc): Suspect! Cum suspect! D-ra CUCU

De mult e tot orașul cu ochii pe d-ta și se întrebă ce tot faci, ce tot dregi de te închizi mereu singur în casă, ziua și noaptea. Dar acum o să iasă la lumină.

PROFESORUL

Să iasă, domnișoară, să iasă. dar mâine dimineață. nu acum. E noapte, e târziu. D-ra CUCU

Cu alte cuvinte mă dai afară. PROFESORUL

Nu, domnișoară Cucu, nu. dar d-tale nu ți-e somn? D-ra CUCU

Mie nu mi-e niciodată somn.

PROFESORUL Totuși e târziu.

D-ra CUCU

Nu e niciodată prea târziu. Iți mai pun o singură întrebare. PROFESORUL

(întrerupând,): N'o pune că nu răspund. D-ra CUCU

Bine. Cum poștești. Numai să nu-ți pară rău. Vino, d-le Udrea. Să mergem. (Iese furtunos prin dreapta. Udrea placid se ia după ea).

PROFESORUL

(Repede, tainic): Udrea! Rămâi. Am să-ți spun ceva.

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

UDREA

Nu pot. Trebuie să conduc scorpia acasă. PROFESORUL

Atunci întoarce-te. Am nevoie de tine.

UDREA Bine. Mă întorc.

VOCEA D-rei CUCU (De afară): Domnu Udrea!

UDREA

Viu! Viu! (Cu vocea scăzută): Mă întorc, da' lasă-mi poarta deschisă, ca să nu mai bat.

PROFESORUL Da, da.

VOCEA D-rei CUCU Ce faci, domnule? Vii!

UDREA

Gata sunt. (Iese repede).

72

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA III PROFESORUL - NECUNOSCUȚA

Profesorul rămâne câteva clipe singur. Ascultă cu urechea ațintită spre stradă, ca să se convingă că cei doi au plecat într'adevăr. E jenat și buimăcit. Ușa din stânga se deschide binișor.

Necunoscuta intră cu precauție. Aruncă o privire de jur-împrejurul camerei, pe urmă îl privește lung pe profesor, apropiindu-se de el.

NECUNOSCUȚA

(A ajuns lângă el, îl apucă cu mâna de bărbie și îi întoarce ușor capul, întâiu în profil și pe urmă înapoi): E adevărat că nu te-ai tuns de două luni?

PROFESORUL Ai auzit?

NECUNOSCUȚA

Tot (Gest decolat din partea profesorului): Nu puteam să-mi astup urechile. (După o secundă): E adevărat că.

PROFESORUL

(Întrerupând): Nu-i adevărat. Nu-i nimic adevărat. NECUNOSCUȚA

Ascultă. Dă-mi cartea. Vreau s'o văd. (Profesorultace): Nu se poate? Nu vrei? (Profesorultace): Nici mie? Nu mă cunoști, nu te cunosc. Sunt aici pentru o noapte, pentru o oră. N'am să văd pe nimeni, n'am să povestesc nimănui. Arată-mi-o... Te rog.

PROFESORUL

(O privește un lung moment, în tăcere. Pe urmă, fără grabă, merge spre raftul cu cărți, ia de acolo volumul misterios, se întoarce spre necunoscută, care rămânând pe loc, i-a urmărit tot timpul cu privirea și-i dă cartea, cu un gest simplu).

NECUNOSCUTA

(Ia cartea, se duce la masă, ia loc pe scaun, deschide cartea, apropie lampa și rămâne câteva clipe aplecată asupra ei, atentă, absorbită. Pe urmă ridicând capul): Nu pricep nimic.

PROFESORUL

Ți-am spus. E o carte veche. De matematici, de astronomie.

NECUNOSCUTA Cât de veche?

PROFESORUL

Vreo sută cincizeci de ani.

NECUNOSCUTA

73

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

(Minunându-se): Țț! Țț! o sută cincizeci? PROFESORUL

Mai mult chiar. (Vine și el-lângă masă, întoarce copertă și arată cu degetul): Upsala. Goteburg, 1763.

NECUNOSCUTA De asta e așa scumpă?

PROFESORUL

{Pasionat): Nu e scumpă. E efină. E un noroc că am găsit-o.

NECUNOSCUTA Un noroc?

PROFESORUL

De ani de zile o caut, o aștept, o visez. Unde n'am scris? pe cine n'am întrebat? Librari, anticari. De ani de zile strâng bani, pun deoparte, dau lecții, fac economii.

NECUNOSCUTA

(Continuând enumerarea): Iți cârpești singur ciorapii. PROFESORUL

Da. Uneori. (Cu elan): Dar acum o am, o am. O am. Acum pot să verific, pot să știu.

NECUNOSCUTA Ce să știi?

PROFESORUL

(Tace o secundă ezitând).

NECUNOSCUȚA Nu vrei să-mi spui?

PROFESORUL

Ba da. D-tale îți spun. Dar n'ai să spui nimănui?

NECUNOSCUȚA Nimănui.

PROFESORUL Niciodată?

NECUNOSCUȚA Niciodată.

PROFESORUL

74

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

îmi făgăduiești?

NECUNOSCUȚA Îți jur.

PROFESORUL

(Se uită spre ușa, spre fereastră, la stânga, la dreapta pe urmă cu un fel de teamă, se înclină spre ea și spune șoaptă): Eu am găsit o stea.

NECUNOSCUȚA

(După ce l-aprivity o secundă drept în ochi): Unde?

PROFESORUL

(Simplu): În cer.

NECUNOSCUȚA

(Copilărește): Nu te cred.

PROFESORUL

Nu mă crezi? (Ridicând o hârtie de pe biroul lui): Uite-o. (Indicând cu vârful creionului un punct pe hârtie): Aici e.

NECUNOSCUȚA Spunea-i că e în cer.

PROFESORUL Asta-i cerul.

NECUNOSCUȚA Eu credeam că.

PROFESORUL

(Arătând cu creionul pe hârtie): Uite. Aici e sfera. Linia asta e axa lumii. Cercul ăsta e ecuatorul (ridicând o clipă capul și privind-o): Ecuatorul ceresc, se înțelege.

NECUNOSCUȚA

(Puțin, foarte puțin speriată): Se înțelege.

PROFESORUL

Aici sunt coordonatele orizontale; azimutul și distanța zenitală. Steaua pe care am găsit-o eu, e aici. O vezi?

NECUNOSCUȚA

O văd. dar mai bine arată-mi-o afară, pe cer. (Gest spre fereastra deschisă). PROFESORUL

75

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Nu, că acolo nu se vede.

NECUNOSCUȚA Nu spui că ai găsit-o?

PROFESORUL

Am găsit-o, dar am găsit-o aici. pe hârtie.

NECUNOSCUȚA Pe hârtie? Cum pe hârtie?

PROFESORUL Sigur. Am calculat-o.

NECUNOSCUȚA Nu înțeleg.

PROFESORUL Ce nu înțelegi.

NECUNOSCUȚA

Multe. Dar mai ales nu înțeleg ce legătură are steaua. cu cartea. PROFESORUL

E un catalog ceresc, un atlas. Catalogul lui Van Mersch.

NECUNOSCUȚA Van Mersch?

PROFESORUL

Steaua mea nu se află pe niciun catalog de stele. Nici Hiparch, nici Ptolomeu, nici Kepler.

NECUNOSCUȚA

Arătând spre portretul din peretH): Nici el?

PROFESORUL

Nici. Un moment am crezut că Herschel - dar nu. La Herschel era o stea dublă. Cu totul altceva. Singurul care ar fi putut, singurul, era el.

NECUNOSCUȚA De ce?

PROFESORUL

Fiindcă avea destulă îndrăzneală. Eu simt că e ceva adevărat în teoria lui despre stelele negre.

NECUNOSCUȚA

76

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Stelele negre! PROFESORUL

Astronomii de școală, de universitate, își bat joc de el. Îi numesc, l-au numit totdeauna diletant, astrolog. sigur. De îndată ce un om are o viziune mai largă, devine astrolog, șarlatan sau. nebun.

NECUNOSCUȚA

(Cu anumită îngrijorare): Nebun?

PROFESORUL

Da. Nu m'ar mira să se spună într'o zi și despre mine că sunt nebun.

NECUNOSCUȚA

(Cu îngrijorare crescândă): Despre d-ta?

PROFESORUL

Băieții din cursul superior și acum spun: nebun. NECUNOSCUȚA

(începe să-i fie de-a-binelea frică): Mie mi-e somn. Vreau să dorm. PROFESORUL

Nu. Acuma nu. Acuma trebuie să vorbesc. Acuma trebuie să spun. Uite (o apucă de mână): vino cu mine. (O duce cu el la fereastră): Vezi Ursa Mare?

NECUNOSCUȚA

Nu văd nimic. Mi-e somn. Lasă. Mi-o arăți mâine dimineată.

??

PROFESORUL

Cum mâine dimineată? Mâine dimineată nu se vede. ??

NECUNOSCUȚA

Ce-are aface? Mi-o arăți pe hârtie.

PROFESORUL

Nu, nu. Stai aici, lângă mine. Uite (arătându degetul): Sunt șapte stele. Le vezi?

NECUNOSCUȚA

(Ezitănd): Nu.

PROFESORUL

(Febril, nervos, aproape răstit): Cum nu. Sunt patru și-trei. Ultimele trei sunt coada ursoaicei.

NECUNOSCUȚA Ce ursoaică?

77

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

PROFESORUL

Te uiți prea jos, de asta n'o vezi. Acolo unde privești, e capul dragonului.

NECUNOSCUȚA Ce dragon?

PROFESORUL Dragonul. Balaurul.

NECUNOSCUȚA

Ce balaur? (E foarte speriată. Se desprinde ușor de lângă el și face cu multă precauție un pas spre ușa din dreapta. Ar vrea să fugă).

PROFESORUL

(întorcându-se brusc): Unde te duci?

NECUNOSCUȚA

Mă. mă duc până în curte. Vreau să mă plimb.

PROFESORUL Să te plimbi?

NECUNOSCUȚA

Mi-e. mi-e sete. Vreau să iau apă dela fântână. Nu spuneai că e o fântână? (Profesorul face un pas spre ea, ceea ce o sperie și mai mult): Să. să nu te iei după mine că strig.

78

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA IV

PROFESORUL - NECUNOSCUȚA - UDREA

Ușa din dreapta se deschide. Apare Udrea. La sgomotul ușii, femeea se întoarce scurt spre noul venit.

NECUNOSCUȚA

(Agitat): Domnule! Ce bine ai făcut că ai venit. D-ta nu mă cunoști, dar eu te cunosc. D-ta ești d-l Udrea. Intră. Intră te rog.

UDREA

(Încrămenit): Doamnă!. PROFESORUL

(Către femeie, calm): Te-ai speriat! Îmi pare rău. (Lui Udrea, cu alt ton): Intră, Udrea. UDREA

(Foarte jenat): De ce nu mi-ai spus, frate? De ce nu mi-ai spus că nu ești singur?

PROFESORUL N'am avut când.

UDREA

(Spre Necunoscută, teribil de încurcat): Doamnă. vă rog să credeți. dacă aș fi știut. (Se împiedecă de stropitoarea rămasă lângă ușă): Ce-o fi asta?

PROFESORUL

Stropitoarea. Stai s'o iau de-acolo, să n'o răstoarne cineva. (Ia stropitoarea și străbate scena spre ușa din stânga, dar se mai întoarce odată spre Udrea, care e tot în prag): Intră, domnule, n'auzi? Avem nevoie de tine.

NECUNOSCUȚA Da, avem nevoie.

UDREA De mine?

(Profesorul a intrat cu stropitoarea în odaia din stânga. Necunoscuta profitând de faptul că a rămas o clipă singură cu Udrea, se apropie de el).

NECUNOSCUȚA (Repede): Domnule Udrea!

UDREA Vă rog.

79

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

NECUNOSCUȚA

D-ta ai văzut vreodată Ursa Mare!

UDREA

(După o secundă de tăcere, căci întrebarea e prea neașteptată): Am văzut-o.

NECUNOSCUȚA E pe cer?

UDREA

Dar unde să fie? Pe cer, firește.

NECUNOSCUȚA

Și. e și un dragon? Un balaur?

UDREA

Este. Dar de ce mă întrebați pe mine? Întrebați-l pe el, că el știe mai bine. Tot el mi le-a arătat și mie. E astronom.

NECUNOSCUȚA

Astronom?. Știi ce spune? Că a găsit o stea. UDREA

(Simplu): O fi găsit. De ce să nu găsească. Eu n'am scris o simfonie?

NECUNOSCUȚA Ai scris o simfonie?

PROFESORUL

(Intrând din stânga, pe ultima ei replica): Sigur. Ți-am spus că e compozitor. UDREA

O simfonie în patru părți. Allegro, Andante, Scherzo. PROFESORUL

Și iar Allegro. Hai, Udrea, să mergem.

UDREA Unde?

PROFESORUL

La tine acasă. Dorm și eu la tine.

UDREA

De ce?

80

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

PROFESORUL

Lasă că-ți spun eu pe drum.

UDREA Și doamna?

PROFESORUL Doamna rămâne aici.

UDREA

De ce?

PROFESORUL

Pentru că n'are unde dormi în altă parte. UDREA

Dar cine e Doamna?

PROFESORUL Asta nu știu nici eu.

UDREA

Stai, frate, că m'am zăpăcit de tot. Avea dreptate scorpia. Aici se întâmplă lucruri mari.

PROFESORUL

Lasă. Vino. Îți explic eu. Noapte bună.

NECUNOSCUȚA Plecați? De ce plecați?

PROFESORUL Pentru că e târziu.

UDREA

Asta așa e. E târziu. NECUNOSCUȚA

Nu vreau să rămân singură. De ce vă grăbiți? PROFESORUL

Pentru că ți-e somn. Pentru că trebuie să dormi. ?

NECUNOSCUȚA

Nu vreau să dorm. Domnule Udrea, vorbește-mi despre simfonia d-tale. E frumoasă? UDREA

81

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Păi să spună el (gest cu capul spre Profesor).

NECUNOSCUȚA El o știe?

UDREA I-am cântat-o.

NECUNOSCUȚA Cum?

UDREA Din gură.

PROFESORUL

Să știi că dacă ti-o cântă și d-tale, nu mai dormim în noaptea asta. E lungă. UDREA

V-am spus. Are patru părți. Alegro, Andante, Scherzo.

PROFESORUL

Și iar Alegro. Hai să mergem.

UDREA

Stai, domnule, nu vezi că doamna se interesează de muzică?

NECUNOSCUȚA

Și nu s'a executat niciodată?

UDREA încă nu.

NECUNOSCUȚA De ce?

UDREA

Pentru că îmi pune bețe în roate.

NECUNOSCUȚA Cine?

UDREA

Toată lumea. Autoritățile locale, direcția liceului. și d-ra Cucu.

PROFESORUL Udrea! E târziu.

82

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

UDREA

Lasă-mă frate. (Către Necunoscută): Să vedeți, doamnă. Eu voiam să cânt simfonia cu orchestra liceului.

NECUNOSCUȚA Are orchestră?

UDREA

N'are, dar puteam s'o organizez, că la urma urmelor ce-mi trebuie? Opt viori, două violoncele, o violă, un contrabas. Se găsește. Alămuri și suflători, iau dela batalion, dela fanfară.

PROFESORUL

Dar nu ți le dă. ?

UDREA

Tocmai. Nu vrea să mi le dea. Dar să zicem că mi le dă. Tot n'am făcut nimic.

NECUNOSCUȚA De ce?

UDREA

Pentru că n'am corn englezesc. NECUNOSCUȚA

Și fără. corn englezesc. nu se poate? UDREA

Doamne ferește. Asta-i principalul. Și să vă spun de ce.

PROFESORUL Lasă, Udrea. E târziu.

UDREA

Dă-mi pace, domnule! (Către Necunoscută): Până la scherzo, ar merge, cum ar merge, dar la scherzo, fără corn englezesc sunt mort. Să vedeți. Intâiu intră alăturile (Gest de dirijor spre alăturile din fund dreapta, ale unei imaginare orchestre): Pam - pam - pam - pam - pam — pam - pam. Pe urmă viorile. (Dirijează cu amândouă mâinile viorile din imediata lui apropiere, într-o mișcare mai rapidă): Tu - du - du - dum! Tu - du - du - dum! Tu - du - du - dum!. Și acuma intră cornul englezesc. (Gest spre fund stânga): Ti - ti - ti - ti - ti - ti - ti - ti - ti. (Scurt): Tim - tim!

NECUNOSCUȚA E foarte frumos.

UDREA

Nu-i așa? (Reîncepe execuția, de astădată fără explicații): Pam - pam - pam - pam - pam - pam - pam - pam. Tu - du - du - dum, Tu - du - du - dum, Tu - du - du - dum! Ti - ti - ti - ti - ti - ti - ti - ti - ti - ti! Tim tim!

83

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

NECUNOSCUȚA

(Admirativ): Partea asta dela urmă!

UDREA Nu-i așa!

PROFESORUL

(Sincer): E adevărat. E frumos.

UDREA

Ce folos! Dacă n'am corn englezesc. NECUNOSCUȚA

Nu se poate să pui altceva în loc? Alt instrument? UDREA

În ruptul capului. Mai bine mă lipsesc. O mie de ani aștept - și fără corn englezesc nu cânt.

NECUNOSCUȚA

Și nu se găsește de cumpărat?

UDREA

S'ar găsi la București, dar e scump. Vreo 30 de mii.

NECUNOSCUȚA 30 de mii.

UDREA

Am pus eu ceva bani deoparte din leafa mea, vreo 4.500, dar până la 30 de mii mai e. Am scos și o listă de "subscripție. Stați s'o vedeți.

PROFESORUL (Jenat): Udrea!

UDREA

Lasă-mă, frate. Numai s'o vadă. (Scoate din buzunarul interior al hainei o hârtie, o despăturește și începe să citească):

"Listă de subscripție pentru achiziționarea unui corn englezesc, în vederea executării în prima audiție a simfoniei Nr. i în mi bemol major, a maestrului Radu Udrea".

NECUNOSCUȚA

Ai mulți subscriitori? ?

UDREA

Până acum unul singur. (Arătându-l pe Profesor): El.

84

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

NECUNOSCUȚA D-ta?

PROFESORUL

(Stingherit): Da.

NECUNOSCUȚA

(A luat lista de subscripție din mâna lui Udrea și o privește): Domnule Udrea, aș semna și eu. dar. UDREA

(Luându-i-o repede înapoi): Vai de mine, conită! Se poate? Cum vă închipuiți? Eu v'am arătat-o numai așa.

PROFESORUL

(Dojenitor, către Udrea): Vezi? vezi? UDREA

Pe unde n'am umblat? Cui n'am cerut? La Primărie, la Comitetul școlar, la Sfatul Negustoresc.
Am ajuns de râsul târgului. Zice lumea că sunt nebun.

NECUNOSCUȚA Și d-ta?

PROFESORUL Da. Și el.

UDREA Cum si eu?

PROFESORUL

Lasă că-ți explic eu. Hai să mergem. Mâine dimineață avem școală. Vrei să întârzii? Vrei să ai de-aface cu d-ra Cucu?

UDREA Nu. Asta nu.

PROFESORUL

Atunci? Hai să mergem. E târziu. UDREA

(Către Necunoscută, scuzându-se oarecum): Adevărat. E foarte târziu. Noapte bună, doamnă.

NECUNOSCUȚA

Mă lăsați? ?

UDREA

85

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

De! Trebuie.

NECUNOSCUȚA Bine.

PROFESORUL

(După ce și-a luat cartea de pe masă): Noapte bună, doamnă.

NECUNOSCUȚA

Noapte bună. Iei cartea cu d-ta?

PROFESORUL

Da. Vreau s'o răsfoiesc puțin înainte de mă culc,.. Noapte bună. (Udrea a ieșit, e și el gata să iasă).

NECUNOSCUȚA

(Scoțând un țipăt): A!

PROFESORUL

(Intorcându-se din prag): Ce s'a întâmplat?

NECUNOSCUȚA Șoarecele.

UDREA

(Reintrânduși el): Ce șoarece?

NECUNOSCUȚA L-am auzit. A mișcat.

PROFESORUL

(După ce a privit-o un timp în tăcere, se întoarce spre Udrea): Udrea, ia-o înainte. Vin și eu după tine. Să-mi lași poarta deschisă, auzi?

UDREA

Bine, bine. (Mai mult pentru ei): Nu mai pricep nimic. Noapte bună. (Iese).

86

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA V NECUNOSCUȚA - PROFESORUL

PROFESORUL

(Se apropie de ea): N'ai auzit nimic - niciun șoarece, nu-i așa?

NECUNOSCUȚA (Recunoaște din cap).

PROFESORUL

Atunci, ce-i cu d-ta. Ce vrei?

NECUNOSCUȚA

Nu pleca. Nu vreau să pleci până nu-mi arăți. steaua d-tale. PROFESORUL

Am vrut să ți-o arăt adineaori, dar te-ai speriat. NECUNOSCUȚA

Mi-era frică de d-ta. Vorbeai cu atâta. cu atâta pasiune. PROFESORUL

Te rog să mă ierți. Mi se întâmplă destul de rar, dar mi se întâmplă câteodată. NECUNOSCUȚA

Și pe urmă. nu auzisem niciodată de Ursa Mare. Nu știam că există. PROFESORUL

Nu știai? Cum nu știai? N'ai văzut-o niciodată? Niciodată?

NECUNOSCUȚA Nu-mi aduc aminte.

PROFESORUL

D-ta, nu te uiți niciodată pe cer?

NECUNOSCUȚA

Ba da. Uneori. Ca să văd dacă-i înourat, dacă nu plouă.. PROFESORUL

(Cu un fel de decolare): Dacă nu plouă! NECUNOSCUȚA

(Explicându-se, scuzându-se): Ca să știu cum să mă îmbrac. Ce pantofi să pun,

87

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

PROFESORUL

Ce pantofi să pui!. Dar la stele. la stele d-ta nu te uiți. nu le vezi?

NECUNOSCUȚA Nu am timp.

PROFESORUL

Nu ai timp? Dar ce faci?

NECUNOSCUȚA Sunt foarte ocupată.

PROFESORUL Ocupată cu ce?

NECUNOSCUȚA

Nu mă mai întreba. Nici nu știu unde mi-e capul. Nu am o zi liberă.

PROFESORUL Dar seara.

NECUNOSCUȚA A! scara sunt și mai ocupată.

PROFESORUL

E îngrozitor! Bine, dar ce fel de viață duci d-ta. dacă nici Ursa Mare n'ai avut timp s'o privești. E de mii de ani, de sute de mii de ani, pe cer, aici și d-ta n'ai văzut-o?

NECUNOSCUȚA

(Cu un fel de uimire copilărească): De sute de mii de ani! Arată-mi-o si mie. PROFESORUL

(Vine din nou la fereastră): Vino aici. Lângă mine. Acum trebuie s'o vezi. Ursa Mare. Carul Mare.

NECUNOSCUȚA Carul Mare?

(In odaie, lumina albastră a nopții e destul de limpede. Pe cer stelele clipeșc acum mai puternic. Se desprinde mai ales printre alte stele mici, Ursa mare, cuprinsă toată în cadrul ferestrei).

PROFESORUL

E ca o ursoaică adormită pe labelle dinainte. Un car răsturnat deasupra cerului. cu roțile în sus.
NECUNOSCUȚA

Cu roțile în sus! Mi se pare că văd. Da! zău că văd. Spuneai că sunt șapte stele; patru și trei.
Într'adevăr, patru. le văd. și trei. (In extaz): Ce frumos e! (După o mai lungă tăcere): Ce mari sunt
stelele! Mari și albe.

88

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

PROFESORUL Nu sunt albe.

NECUNOSCUȚA Nu?

PROFESORUL

Întâia e galbenă. Și a doua. A treia și a cincea sunt roșii-rubinii. A patra e albastră.

NECUNOSCUȚA De unde știi?

PROFESORUL Pentru că le cunosc.

NECUNOSCUȚA Le cunoști pe toate?

PROFESORUL

Nimeni nu le cunoaște pe toate.

NECUNOSCUȚA

(cu un gest viu, arătând pe cer): Dar steaua de-acolo o cunoști?

PROFESORUL Unde? Care?

NECUNOSCUȚA

O stea mică. De-asupra Ursei Mari. Lângă a șasea stea din Ursa Mare.

PROFESORUL La stânga?

NECUNOSCUȚA Da. La stânga.

PROFESORUL

Ai ochi buni. Te felicit. E Alcor.

NECUNOSCUȚA Alcor?

PROFESORUL

Acolo e și steaua mea. Steaua pe care am găsit-o eu. NECUNOSCUȚA

89

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Cum o cheamă? PROFESORUL

Nu știu. Nu i-am dat încă niciun nume.

NECUNOSCUȚA De ce?

PROFESORUL

Pentru că n'am găsit un nume potrivit. Trebuie să fie un nume care să meargă împreună cu Alcor, Vega ar fi fost frumos. Alcor și Vega. îmi trebuie un nume de două silabe. Un nume.

NECUNOSCUȚA Dar ești sigur că e acolo.

PROFESORUL Trebuie să fie.

NECUNOSCUȚA Atunci de ce nu se vede?

PROFESORUL Pentru că e prea departe?

NECUNOSCUȚA

De ce nu te uiți cu un ochelari? Cu o lunetă? ?

PROFESORUL

Niciun ochelari nu străbate până acolo. Eu văd mai departe. Mult mai departe.

NECUNOSCUȚA (Mirată): Vezi.

PROFESORUL

Când închid ochii. Știu unde se află. Îi cunosc orbita. Îi urmăresc drumul.

NECUNOSCUȚA Ce drum?

PROFESORUL

Drumul. Drumul pe care-l străbate de mii de ani în întunec, nevăzută, necunoscută, nebănuită.

NECUNOSCUȚA

Și nu se va vedea niciodată? Niciodată? PROFESORUL

90

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Niciodată.

NECUNOSCUȚA Păcat.

PROFESORUL

Ar trebui să se abată puțin din drumul ei.

NECUNOSCUȚA Și-atunci?

PROFESORUL

Atunci ar străluci acolo (arată cu mâna): drept acolo.

NECUNOSCUȚA Deasupra Ursei Mari?

PROFESORUL

Deasupra Ursei Mari. Lângă Alcor.

NECUNOSCUȚA Și nu se poate?

PROFESORUL Nu!

NECUNOSCUȚA De ce?

PROFESORUL

Pentru că stelele nu se abat niciodată din drumul lor. (Moment de tăcere. Se aude din depărtare un șuerat de locomotivă).

NECUNOSCUȚA Tresărind ușor. Ce este asta?

PROFESORUL

Știu eu? Un tren. Un tren de noapte. NECUNOSCUȚA

Poate trenul meu. Când te gândești că dacă muream astă noapte, muream fără să văd Ursa Mare.

PROFESORUL Ar fi fost păcat.

NECUNOSCUȚA

91

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Atâția oameni trăesc fără s'o vadă. ?

PROFESORUL Li se pare că trăesc.

(Un nou șuerat, parcă mai de departe.

NECUNOSCUȚA

II auzi ? Trece. A trecut. Dacă rămâneam acolo pe linie. PROFESORUL

Ai fi fost în stare. Ai fi fost în stare să. (Nu îndrăsnește să pronunțe cuvintele).

NECUNOSCUȚA Să mor? Poate că da.

PROFESORUL

De ce?

NECUNOSCUȚA Știu eu?

PROFESORUL

Ești nenorocită în viață? Foarte nenorocită? NECUNOSCUȚA

Nenorocită?. Nu cred. Nu m'am gândit niciodată.

PROFESORUL Atunci?

NECUNOSCUȚA

Mă plictisesc. Mereu aceiași oameni, aceleași gesturi, aceleași cuvinte. Uneori îmi vine să urlu de plictiseală, de disperare. Pe urmă îmi trece. Uneori îmi vine o poftă nebună să trântesc ușa, să plec, să fug. Pe urmă îmi trece.

PROFESORUL Totuși. Astă seară ai fugit.

NECUNOSCUȚA

Am mai fugit eu de câteva ori. Dar m'am întors.

PROFESORUL

Te vei reîntoarce și de astă dată.

NECUNOSCUȚA

Da. poate. dar cel puțin de astădată am văzut ceva nou. (Se întoarce la fereastră): Ursa Mare.

92

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

PROFESORUL

Ai dreptate. Ursa Mare e totdeauna nouă. NECUNOSCUȚA

Chiar și pentru d-ta care o cunoști așa de bine? PROFESORUL

Chiar și pentru mine. Sunt seri când e rece, depărtată, indiferentă. Și atunci parcă simt toată umilinta, toată disgrația de a locui pe o biată planetă mizerabilă, pe lângă care marile stele trec fără s'o vadă.

NECUNOSCUȚA Fără s'o vadă?

PROFESORUL

Dar sunt alte seri, când o simt aici la fereastră, vie, protectoare, atentă, așa de atentă, încât dacă ași striga mi se pare că m'ar auzi.

NECUNOSCUȚA

Ar trebui să încerci. Cine știe?

PROFESORUL

Sunt seri când tot cerul mi se pare pustiu, cu stele reci, moarte, într'un univers absurd, în care numai noi în marea noastră singurătate, ne sbatem pe o planetă de provincie, ca într'un târg în care nu curge apă, nu arde lumina și unde nu opresc trenurile rapide. Dar sunt seri când tot cerul foșnește de vieață. când pe ultima stea, dacă asculți bine, auzi cum freamătă păduri și oceane - fantastice păduri și fantastice oceane, - seri în care tot cerul e plin de semne și de chemări, ca și cum după o planetă pe alta, de pe o stea pe alta, ființe care nu s'au văzut niciodată, se caută, se presimt, se cheamă.

NECUNOSCUȚA (Încet,, cu teamă): Și se găsesc?

PROFESORUL Niciodată.

NECUNOSCUȚA De ce?

PROFESORUL

Pentru că nimeni n'a trecut niciodată de pe o stea pe alta. Pentru că nicio stea nu se abate niciodată din drumul ei

NECUNOSCUȚA E păcat. e trist.

PROFESORUL

93

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

E puțin trist. Dar e frumos. Cel puțin știi că nu ești singur sub bolta asta imensă, că undeva, în altă lume, în altă constelație. în Ursa Mare, sau pe Steaua Polară, sau pe Vega.

NECUNOSCUȚA

Sau pe steaua d-tale fără nume.

PROFESORUL

Da. Sau pe steaua mea fără nume. Aventura asta ridicolă, care se numește viața noastră, se repetă altfel, dela început, sub acelaș cer, dar cu alt noroc. Poate că acolo tot ce aici e greoiu și apăsător,

devine ușor, tot ce aici e întunecat și opac, devine luminos și transparent. Tot ce încercăm fără să isbutim nici pe jumătate - gesturile noastre zadarnice, visele noastre căzute - tot ce am fi vrut să cutezăm și n'am cutezat, să iubim și n'am iubit, tot, tot, se împlinește, se simplifică, se împarte.

NECUNOSCUȚA

Crezi. crezi că sunt și acolo oameni. Oameni ca noi. PROFESORUL

Oameni, nu știu. Ca noi, nu cred. Dar poate ființe mai ușoare. mai luminoase. mai plutitoare. (cu o schimbare de ton, privind-o): Când te-am văzut astăzi seara, intrând acolo, - în gara aceea afumată, - când te-am văzut, albă, limpede, strălucitoare., am crezut o clipă că vii din altă lume.

NECUNOSCUȚA Poate că vii din altă lume.

PROFESORUL Nu. nu.

NECUNOSCUȚA De unde știi ?.

PROFESORUL

Pentru că nicio stea nu se abate, nu se oprește nicio-lată din drumul ei. NECUNOSCUȚA

Eu sunt o stea care se oprește. (E foarte aproape de el. Îl îmbrățișează. Lung-lung sărut. Pe urmă se desprind unul de altul și se privesc în tăcere.

PROFESORUL Cum te cheamă.

NECUNOSCUȚA Mona.

PROFESORUL

94

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Mona! Ce nume frumos. Parcă ar fi un nume de stea. (Străbătut de un gând revelator): Dar e un nume de stea Alcor și. Mona.

CORTINA

95

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

ACTUL III

Acelaș decor, a doua zi dimineața, nimic nu e propriu-zis schimbat și totuși în lumină, parcă e altă casă. Interiorul e tot atât de modest, dar acum se vede' prin fereastra deschisă grădinița din față, grădinița simplă de provincie, care aseară în întunec nu se vedea și care luminează totul.

SCENA I PROFESORUL - MONA

Scena e goală. Ușa din stânga, ce dă spre baie, deschisă. De afară din curte se aude glasul Monei, cântând. Nu trebuie neapărat să cânte frumos și nu trebuie mai ales să cânte o romanță întreagă cu cuvinte. O frază-două, mai mult fredonat (fie și fals), dintr'un cântec oarecare și întrerupt pe alocuri de un râs copilăresc. Profesorul intră repede din stânga, speriat, e fără haină, cămașă cu mânecile suflecate până la cot. Are în mână un prosop cu care tocmai se șterge pe față.

PROFESORUL

(Alergând spre fereastra): Mona! Mona!

MONA (De afară): Daa!

PROFESORUL

Nu mai cânta, pentru Dumnezeu, MONA

Du ce? Nu-ți place? PROFESORUL

Ba da, dar te vede. Te aude de peste drum dela Chiroiu. MONA

Știu. Chiroiu dela Percepție. (Râde).

PROFESORUL Mona!

MONA

Și Atanasiu. Casa cu uluci. Și Lascu, trei geamuri la stradă. (Râde lung, copilăresc).

96

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

PROFESORUL

Mona, nu râde. Nu râde că te aude.

MONA N'are decât.

PROFESORUL

Mona, fii cuminte. Înțelege. Vino înăuntru. MONA

îndată. îndată. (Fredonează iar). PROFESORUL

(Dezolat, se întoarce spre interior. Continuă să se ștergă pe obraz m prosopul, mormăind de unul singur): Sunt pierdut. Ce mai încolo 'ncoace. Sunt pierdut. Mă dă afară. Mă dă afară din învățământ (și ca și cum

aceasta reflecție ar trezi în el o nouă alarmă, se apleacă din nou peste pervazul ferestrei și strigă):
Mona!

MONA

(Intră prin dreapta. E în aceeași rochie de seară. Pe brațul stâng un buchet de flori de grădină, de toate colorile): Nu striga că te aude.

PROFESORUL

(Se întoarce tresărind): Unde ai fost? MONA

In curte, să culeg flori. PROFESORUL

Dar bine, nu te gândești? In rochia asta, disdedimineață! Să te vadă toți vecinii? MONA

(Cu elan): Toată strada, tot târgul. Tot județul.

PROFESORUL

(Dojenitor): Mona!

MONA

Sunt fericită dragul meu. Mă auzi? Fericită. Fericită. E atâta soare, atâta lumină. Si florile astea, uite. sunt cele mai frumoase flori din lume. Parcă toate ridică deodată capul și spun; Bună dimineața! ?

PROFESORUL

Bună? dimineața Mona! ?

MONA

Bună dimineața Marin! ?

97

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

PROFESORUL Ce frumoasă ești!

MONA

Nu eu. Florile! Viața! Casa!

?

PROFESORUL

(Cu o ridicare din umeri): Casa! (Ca și cum ar spune: Să nu mai vorbim de ea). MONA

E fermecătoare.

PROFESORUL Aseară spuneai că e oribilă.

MONA

Aseară. Dar de aseară până acum a trecut o noapte. Și ce noapte! PROFESORUL

(Încet): N'am s'o uit niciodată, Mona! MONA

Totul s'a schimbat de atunci. Casa. Și eu. Și tu. Ce drăguț ești, Marin.

PROFESORUL Mona, te rog.

MONA

Zău că ești drăguț. Ia vino aici. Mai aproape Ce fel de ochi ai tu? PROFESORUL

(A închis repede ochii): Fără culoare.

MONA Deschide-i.

PROFESORUL Nu.

MONA De ce?

PROFESORUL Mi-e frică.

MONA

98

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Frică?

PROFESORUL

Da. Că nu ești aici. Că nu e adevărat. MONA

Nu sunt aici? Eu? (Râde. Râs tânăr, clar); Dar bine dragul meu, nu mă auzi? Nimic din viața mea n'a fost vreodată mai adevărat decât dimineața asta. Haide, nu fii prost. Deschide ochii și dă-mi repede un vas să pun florile.

PROFESORUL

Un vas? (Caută cu ochii prin odaie): Da de unde să-l iau? (Își aduce aminte): A! da. (Merge spre fereastră și se apleacă peste pervaz spre curte, de unde ridică un vas cu care rămâne în mână).

O VOCE GROASĂ DE FEMEE

(Din stradă): Bună dimineața, domnu Miroiu.

PROFESORUL

Sărut mâinile. Sărut mâinile.

MONA Cine e?

PROFESORUL

(Speriat): Ssst! (Către femeea din stradă): Da 'ncotro așa de devreme? VOCEA

La piață că mi-a spus m-me Maltopol că e niște vinete. MONA

Vinete? Vreau și eu.

PROFESORUL Ssst!

MONA Mi-e foame.

PROFESORUL

(Încet,, aproape disperat): Mona! Mona! (Către femeea din stradă): Sărut mâinile, sărut mâinile. Complimente acasă. (Se întoarce dela fereastră): Te-a văzut! (Pune decolat vasul pe masă).

MONA Cine era?

PROFESORUL M-me Grigorescu.

99

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

MONA

A! Mama lui m-me Chiroiu.

PROFESORUL Să știi că te-a văzut.

MONA

Cu atât mai bine. Asta e o dovadă în plus, că sunt aici. (Tandă): Că e adevărat. PROFESORUL

Mona, tu nu poți să rămâi așa, în rochia asta, în plină zi, într'un târg ca al nostru. MONA

Asta așa e. Ar trebui să mă schimb. Știi ce? îmi pun din nou pijama ta de astă noapte. îmi venea bine.

PROFESORUL Să lăsăm gluma, Mona.

MONA

Nu-mi venea bine? Vrei să spui că nu-mi venea bine?

PROFESORUL

Era cam ruptă.

MONA

Nu-i nimic. O cos. PROFESORUL

Și n'ai să te plimbi în pijama pe stradă. MONA

Aici ai și tu dreptate. Mi-ar trebui o rochie. Ce ar fi să împrumutăm dela o vecină? Dela M-me Maltopol Dela m-me Lascu. Cum e m-me Lascu? Grasă?

PROFESORUL

Mona, nu glumi. Nu e timp de glumit. Trebuie să îi im din situația asta. Uite, eu mă reped până la Liceu, t oricum, e târziu (se uită la ceas): au! Opt fără zece! Oi 21 întâia n'am clasă, dar mă duc să iau niște bani, că îi c întâiu. (își caută haina, cravata).

MONA întâiu?

PROFESORUL

Și se plătesc lefurile. De acolo mă reped până la Pascu. (Și-agăsit haina și cravata. Începe să se îmbrace zăpăcit și stângaciu).

100

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

MONA Care Pascu?

PROFESORUL

Pascu, Magazinul General. Trebuie să găsesc ceva acolo. O rochie, un trenchcoat. Orice. Ca să poți ieși din casă.

MONA

Da de ce să ies? Nu vreau să ies. Eu rămân aici.

PROFESORUL Până când?

MONA

Toată viața. ?

PROFESORUL

Toată viața în rochia asta? ?

MONA

Da. Numai să-mi aduci un sandwich că mi-e foame. De altceva nu am nevoie. PROFESORUL

Bine. Îți aduc, dar acum am fugit. (A terminat cu haina, cu cravata, își ia repede pălăria din cui și dă să iasă).

MONA Stai!

PROFESORUL

(S'a oprit în prag): Ce e?

MONA

Vino aici! Nu-mi place cum ți-ai făcut cravata. Nu te pricepi. PROFESORUL

(Disperat): Mona! MONA

Lasă-mă pe mine. (Ii refăce cu atenție și tandrețe cravata): Stai cuminte. Așa. (Îl privește o secundă): Marin!

PROFESORUL Da.

MONA

Ești drăguț, să știi. Ești foarte drăguț.

101

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

PROFESORUL

(Se uită cu disperare la ceas): Mona, e opt fără cinci. MONA

Chiar dacă e opt fără cinci, ești foarte drăguț. (Îl mângâie ușor pe obraz și pe urmă se sărută lung). PROFESORUL

(După ce s'a desprins de ea, puțin amețit): Nu. Asta mi se poate să fie adevărat. (Iese dar n'a închis bine ușa și se întoarce): Mona, fii cu băgare de seamă. Nu ieși în curte, nu te arăta la fereastră.

MONA

(Cu tonul lui): Nu râde. Nu cânta. PROFESORUL

Da, nu cânta. Mai ales nu cânta. (Iese). MONA

(Rămâne o clipă privind lung spre ușa prin care a ieșit eh Un zâmbet de tandrețe, de emoție, îi luminează toată privirea): Ești un prost. (Se întoarce cu spatele și se rezeamă cu capul în ușă, visătoare): Și ești așa de drăguț. (Privește de acolo încă odată toată încăperea, fereastra, cărțile, portretele din perete, ale lui Kepller și Kopernick. Pe urmă trece pe lângă ei, cu un gest de amicitie, ca și cum i-ar mângâia pe sub bărbie): Și voi. și voi sunteți drăguți. (Ia vasul, trece în baie ca să pună apă. Se întoarce. Caută florile. A uitat unde le-a lăsat adineori, undeva, pe un scaun, pe divan, le găsește și fredonând începe să le pună în vas, cu mare grijă. Se aude o bătaie slabă în ușa din dreapta, bătaie care se repetă după o secundă. întoarsă cu spatele, aplecată asupra vasului cu flori, fredonând mereu, iar nu aude. Ușa se deschide ușor și cu mare băgare de seamă,

intră timidă, eleva, cu ghiozdanul de școală în mână, numărul cusut pe mânecă, ținută reglementară).

102

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA II MONA - ELEVA

ELEVA

Vă rog. domnu Profesor Miroiu nu-i acasă. (Mona se întoarce brusc. Fata când o vede din față, tresare. E și mai încurcată acum): Vă rog să mă iertați, eu credeam. credeam. (dă să plece).

MONA

Ce credeai domnișoară? ELEVA

Credeam că locuște aici. domnu Miroiu.

MONA Aici locuște.

ELEVA

(Repede): Nu se poate.

MONA De ce?

ELEVA

Fiindcă. (ceva mai degajat): fiindcă eu pe dv. nu vă cunosc. MONA

Nici eu pe d-ta. Și totuși aici locuște. Chiar acuma a ieșit din casă. Mă mir că nu l-ai întâlnit.

ELEVA

Nu, că eu am venit pe strada Unirii și d-lui o fi dat colțul pe Cuza-Vodă. da, dacă ziceți că nu-i acasă, eu . . . mă duc.

MONA

Aveai treabă cu el? ELEVA

Aveam. Adică. voiam să-l rog. Deodată o pridisesc lacrimile): Mă dă afară din școală.

MONA Cine? El?

ELEVA

103

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

(Cupuțin dispreț, ca și cum ar spune: "Săfim serioși"): A! nu. (Din nou îngrijorată): Domnișoara Cucu. (repede): Nici nu m'a lăsat să intru în școală. A zis că mai întâiu să aștept conferința și atunci eu am dat fuga până aici, să-l rog pe domnu Profesor Miroiu. (se întrerupe): da' dacă nu-i acasă. ...

MONA Nu-i.

ELEVA

Atunci. atunci eu mă duc. (Pune mâna pe clanță, deschide). MONA

(După o secundă de tăcere): Domnișoara. ELEVA

(Oprindu-se): Vă rog. MONA

Cunoști bine pe d-l Miroiu?

ELEVA II cunosc.

MONA

E profesorul d-tale?

ELEVA Da.

MON A Ce noroc ai.

ELEVA Da de ce?

MON A

Un profesor ca el! Vorbește așa de frumos! ELEVA

(Fărăprea mare entuziasm): Da, vorbește. MONA

Aveți și astăzi oră cu el? ELEVA

Avem. Ora patra. Cosmografia. MONA

104

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Ce lecții aveți? ? ?

ELEVA

Despre. stați să mă uit. C'am uitat. (Deschide ghiozdanul și caută cartea. Mona se apropie și urmărește cu viu interes. Fata a scos cartea și o răsfoiește repede, după ce și-a muiat degetul pe limbă): Despre. legile lui Kepler. să.

MONA

Keppler! (Privire scurtă spre portretul din perete): Mă lași să văd si eu? ELEVA

(Puțin mirată): Vă rog. (Ii dă cartea). MONA

(Se uită câteva secunde în carte cu mare atenție. Pe urma citește): "In mișcarea lui aparentă în jurul pământului, soarele descrie o elipsă. Pământul fiind într'unul din focare, mișcarea se face în sens direct" (Se oprește din citit): Ce frumos e!

ELEVA Zău !

MONA

(Citește mai departe): "Ariile descrise de raza vectoare a soarelui, sunt proporționale cu timpurile întrebuintate spre a le descrie". E minunat. Nu-i așa că-i minunat.

ELEVA

(Sceptică): Da.

MONA

Ce noroc aveți, d-ta și colegele d-tale că-l puteți asculta vorbind în fiecare zi. ELEVA

Numai de trei ori pe săptămână. MONA

.despre lucruri așa de frumoase. Așa de amețitor de frumoase. (Privind-o): și ce bine-ți stă șorțul ista.

ELEVA

Doamnă, vă râdeți de mine. MONA

Nu. Crede-mă că nu. Iți stă bine și frumos. Cineva poate fi fericit într'un șorț ca ăsta. ELEVA

Vă râdeți de mine Doamnă. Aveți o rochie așa de. așa de. (Nugăsește cuvântul).

105

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

MONA

(Cu o vagă amărăciune): Așa de. ELEVA

(Fascinată): Niciodată n'am văzut o rochie ca asta, aici la noi. Și nici la București. C'am fost la București, acum doi ani de Paște, cu mama și cu tanti. Lăsați-mă să mă uit bine la ea, ca să povestesc și fetelor la școală. (Se uită cu aceeași privire fascinată la miraculoasa rochie): Da, dar dumneavoastră iertați-mă că vă întreb. de unde veniți? (Din strada se aude un sgomot de automobil. Fata tresare surprinsă): Ce-i asta? (Sgomotulse apropie): In automobil? Pe strada asta?

MONA

(Care nu dă importanță faptului): Nu se poate? ELEVA

A oprit aici. La poartă. (Se repede la fereastră și se uită afară. Pe urmă oarecum decepționată): A! e domnu Ispas. (Explicativ): Domnu Ispas dela gară. (Din nou interesată): Ba stai! Că mai e cineva. Un domn.

MONA

(Tresărind): Un domn? ELEVA

Vai! Ce elegant e! MONA

(Îngrijorată): Elegant? (Vine și ea spre fereastră, aruncă o privire spre stradă și tresare cu un mic țipăt): El e!

ELEVA Cine el?

MONA

(Are o secundă de editare, privire spre ușe, spre fereastră și pe urmă, repede, dispare în stânga, în camera de baie, trăgând ușa după ea).

ELEVA

(Din ce în ce mai intrigată): Care el?

106

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA III ELEVA - ȘEFUL - GRIG

Intră șeful gării, urmat de Grig. Grig e "bucureștean". Poate că la București nu s'ar vedea așa de direct, dar aici, în lumina asta, parcă e un exemplar din altă specie umană. Gesturi sigure (fără ostentație însă), eleganță simplă, firească, puțin blazată poate. Vine dela volan. Și asta se vede. E un om care la volanul unei mașini, la o masă de baccara, într-un mare hall de hotel, se simte la el acasă. Meserie neprecisă. Om de afaceri. Dar obișnuința veche de a umbla cu bani mulți, de a-i câștiga ușor, de a-i cheltui la fel de ușor. Poartă un costum sportiv de dimineață, gris deschis.

ȘEFUL

(In continuarea unei discuții): Și cum-vă spusei. Datoria înainte de toate. Regulamentul. Tată să-ți-fie, frate, soră, (Intransigent): Nimic! Regulament. (Zărind-o pe elevă): Domnul Miroiu nu-i acasă, domnișoară?

ELEVA

(Nu-și poate lua ochii dela Grig. Nici n'a auzit, nici nu răspundee). ȘEFUL

N'auzi domnișoară? Domnu Miroiu nu-i acasă? ELEVA

(Tresărind): Cum? Nu. Nu e. GRIG

(Către Șef): Dumneata ești sigur că doamna. doamna de care ți-am vorbit. e aici? ȘEFUL

Sigur. La domnu Miroiu, profesorul. A plecat cu el, aseară, dela mine, dela gară. Au plecat împreună.

GRIG împreună ?

ȘEFUL

Adică. d-lui zicea că se duce să doarmă la Udrea (Cu subînțeleș): Mă'nțelegi!. GRIG

(Mai mult pentru el): S'ar putea?. (Privind curios și amuzat decorul): S'ar putea să fi petrecut ea aici o noapte? Aici?

ȘEFUL

Dacă vă spun. (Către elevă): l-ascultă, domnișoară, d-ta ești de mult aici? ELEVA

(Fără să-și ia ochii dela Grig): De adineauri.

107

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

ȘEFUL

Și când ai intrat n'ai văzut o doamnă? GRIG

O doamnă, tânără, frumoasă, blondă, în rochie albă. ELEVA

(Buimăcită că el, care n'a văzut-opână acum, îi vorbește): Ba da. adică nu..

GRIG Da sau nu?

ELEVA

(Și mai buimăcită, de apropierea lui și de întrebarea lui scurtă): Eu. să vedeți. (Nu mai poate minți): Ba da. Am văzut-o.

ȘEFUL Și unde e?

ELEVA

Eu. eu. (Cu un gest scurt, arătând ușa din dreapta): Acolo. ȘEFUL

Acolo? (Face un pas spre ușe). GRIG

(II oprește calm): Lasă dumneata. (Merge spre ușe și rămâne în fața ei).

108

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA IV ȘEFUL - GRIG

GRIG

(Care a privit mereu spre ușa din stânga, fără să participe în ultimele replici, fără măcar să le audă): Domnule Șef. dumneata ești convins că doamna e doamna pe care o caut eu?

ȘEFUL

Mai e vorbă? Înaltă, blondă, rochie albă. Semnalmentele corespunde. Nu? GRIG

(Cu un zâmbet): Ba da. Corespunde. ȘEFUL

Și p'ormă. s'o chemăm înăuntru. S'o vedeți și dv. la față. (Face un pas spre ușe).

GRIG Nu. Lasă.

ȘEFUL

Și mai e ceva. Uitasem. Stați să vedeți. (Se scotocește prin buzunarele vestei și scoate de acolo cele câteva fise de joc de aseară): Poftim.

GRIG

(Le ia, le privește): Fise dela ruletă. ȘEFUL

Cu asta voia dumneaei să plătească biletul. Dacă s'a mai pomenit! GRIG

Adevărat. Nu s'a mai pomenit. ȘEFUL

Păi nu? Păi nu era locul să-i tragem un proces-verbal de contravenție? GRIG

109

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Ba era. ȘEFUL

Eu de asta zic. S'o chemăm înăuntru și să-i tragem procesul. GRIG

Acuma-i târziu. Nu ți-am plătit la gară? Și biletul și amenda? ȘEFUL

(Cu regret): Ba ați plătit. GRIG

Păi vezi? Aseară trebuia. ȘEFUL

Da, da nu avea acte. Nu zici că voia să se omoare. GRIG

(Nu prea îngrijorat): Ce vorbești? ȘEFUL

Piiii! Ce-am tras cu ea. Nu și nu că ea se omoară. Dacă nu eram eu. GRIG

(Luându-l de spate și împingându-l spre ieșire): Îți mulțumesc domnule Șef. Ești un om de ispravă. Dar acum lasă-mă. Lasă-mă singur.

ȘEFUL

Am onoarea. Vă salut. (Se oprește în prag): Tiii. tare-mi pare rău. De cinspe ani n'am mai tras un proces-verbal. O ocazie ca asta nu se mai nimerește. (Iese).

110

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA V GRIG - MONA

Grig l-a petrecut pe șef până în prag. Rămas singur, se întoarce, pășește spre ușa din stânga, se oprește în fața ei, se uita o secundă sau două, cu un vag surâs amuzat, pe urmă foarte calm, pune mâna pe clanță și deschide. Nu intră. Rămâne locului, dar face semn cu degetul arătător, chemând-o pe Mona, iar când vede ca ea nu răspunde, repetă gestul. Mona iese în sfârșit de acolo. E puțin jenată, dar nu prea mult. Se privesc în tăcere unul pe altul câțva timp.

GRIG

Bună dimineața Mona. ?

MONA

Bună dimineața Grig. GRIG

Ai dormit bine?

MONA

Mulțumesc. Tu? ?

GRIG

N'am dormit deloc. Am stat la joc până la cinci dimineața. Am fost în serie mare. Pe urmă m'am dus la hotel, credeam că ești acolo.

MONA

Nu eram. GRIG

Nu. Nu erai. Am luat repede o baie, m'am schimbat și am pornit să te caut.

MONA Și m'ai găsit.

GRIG

După cum vezi. Eu totdeauna te găsesc.

MONA

Cine știe? Poate că de astădată. nu. GRIG

(N'a dat atenție): Intâiu crezusem că ai schimbat numai camera, dar portarul mi-a spus că nici nu te văzuse prin hotel și că, de altfel, nici nu avea camere libere. Atunci mi-am închipuit că ai trecut peste drum la Caraiman.

MONA

111

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Eroare. GRIG

Exact. Eroare. Nu erai nici acolo. Dar cineva din hall te zărise coborând scările spre gară.

MONA întocmai.

GRIG

Și la gară, tipul dela bar, Jean, chelnerul, te văzuse urcându-te în accelerat. MONA

Ai mulți informatori.

?

GRIG

Ii plătesc bine.

MONA Știu.

GRIG

Am telefonat la București,acasă. Nu veniseși. Am telefonat la gară să văd dacă trenul nu avea întârziere. Nu. Sosise regulat. Atunci.. .atunci am început să fiu îngrijorat.

MONA Tu?

GRIG Eu.

MONA îngrijorat?

GRIG

Foarte.

MONA

Nu te recunosc.

GRIG

Timp de cinci minute.

MONA Așa da.

GRIG

112

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Fiindcă după cinci minute mi-am adus aminte că n'aveai un ban în poșetă și că probabil te-au dat jos pe undeva în vre-o gară.

MONA

Ești foarte inteligent. GRIG

Sunt. M'am urcat în mașină și am pornit-o metodic, din gară în gară. Până aici. Simpatice șeful gării.

MONA Daa.

GRIG

{După o secundă de tăcere, părăsind tonul de glumă de până acum): Mona!.

MONA Grig!

GRIG

Recunoaște că cearta noastră de aseară a fost o prostie.

MONA O mare prostie.

GRIG

Recunoaște că eu personal, n'am avut nicio vină.

MONA Niciuna.

GRIG

(Brusc, iritat): Ți-am spus de atâtea ori, că nu-mi place, când joc, să stai în spatele meu și să-mi vorbești și să mă'ntrebi și să mă săcâi și să-mi ceri bani. Ce vrei? Sunt jucător. Am și eu superstițiile mele.

MONA

Foarte normal. GRIG

(Maipotolit): Vezi? Vezi ce'nștelegătoare ești acum? (Din nou iritat): Mai ales că pierdeam. Eram într'un ghinion negru.

MONA

Și după ce-am plecat eu? GRIG

113

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Am început să câștig.

MONA Imediat?

GRIG

Nu. Ceva mai târziu.

MONA

(Interesată): Cam pe la ce oră? GRIG

Știu eu? Cam pe la 12. MONA

(Cu o mică tresărire): A! GRIG

Dar de ce întrebi?

MONA

(A rămas o secundă pe gânduri): Nimic. Mă gândeam la superstiții. GRIG

A in început să câștig. Și-am intrat într'o serie fantastică. formidabilă. De asta nici n'am putut să mit ridic dela masă. Până dimineața. Până la cinci.

MONA

Vezi? Ți-am purtat noroc. GRIG

(Apropiindu-se și mai mult de ea): Mona! (Niciun gest din partea ei. El o apucă ușor de umeri): Mona! Ești supărată pe mine?

MONA Nu. Deloc.

GRIG

Deloc, deloc?

MONA

Absolut deloc. GRIG

Ești o fată delicioasă. (O sărută pe obraz m oarecare neglijență. Ea-l lasă): Și acum hai să mergem.

MONA

114

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Unde? GRIG

Cum unde? Mașina-i afară. Hai să mergem. MONA

(Simplu, fără violență): Nu.

GRIG

Cum?

MONA Eu nu merg.

GRIG

Nu mergi? Dar ce faci?

MONA Rămân.

GRIG

Unde?

MONA Aici.

GRIG

(Gesticular, ironic): Aici?

MONA Da.

GRIG

Fată dragă, e prea târziu, sau prea devreme pentru glume. Mi-e somn. N'am dormit toată noaptea. Hai. Vino. Plecăm.

MONA

Pleci singur, Grig. GRIG

Singur? Cum singur?

MONA Uite așa; singur.

GRIG

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

(Ceva mai răstit, ceva mai serios): De ce?

MONA

Pentru că. pentru că. Da, n'ai să'nțelegi. Nu. N'ai să'nțelegi. Ar fi mai bine să nu pui întrebări și să io duci. (Cu o schimbare de ton, simplu și grav): Ascultă, Grig. Tu. Ai văzut vreodată Ursa Mare?

GRIG

Ursa ce?

MONA Ursa Mare?

GRIG Ești nebună.

MONA

(Cu emoție): Grig! Asta-i drăguț..., Asta-i cel mai drăguț lucru pe care mi l-ai spus de când te cunosc. Da. Sunt nebună. Pot fi și eu nebună.

GRIG

Asta știam de mult.

MONA

Dar eu nu. Abia astă noapte am aflat. Astă noapte. Aici. Eu am făcut o descoperire. O sfâșietoare descoperire, Grig. Noi nu suntem fericiți.

GRIG

Noi doi?

MONA

Noi și toată lumea noastră. Nu suntem. Ducem o viață tristă, stupidă. GRIG

Dar comodă. MONA

Se poate. Mie nu mi-a plăcut niciodată. GRIG

Nu ți-a plăcut. Dar ți-a stat bine. MONA

Martor îmi ești tu, Grig, că nu mi-a plăcut. De atâtea ori am plâns și n'am știut de ce. De atâtea ori am vrut ml fug și n'am știut unde. Totdeauna, mă auzi? Totdeauna, oricâți bani am avut, oricâte rochii, oricâte bijuterii, totdeauna am simțit că-mi lipsește ceva, nu știam bine ce.

GRIG

116

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Ursa Mare probabil.

MONA Da. Ursa Mare.

GRIG

Mona, tu delirezi. MONA

Nu, dragul meu, dac' ai ști ce limpede văd. E atâta soare azi dimineața, totul se luminează pentru mine. Uite, casa asta. florile astea.

GRIG

Florile astea? (Se uită o clipă la florile din vas): Iți plac ție?

MONA Sunt minunate.

GRIG

Fetițo, tu trebuie să te culci. Trebuie neapărat să dormi, S'a întâmplat ceva cu tine astă noapte. Ai băut.

MONA

(Cu un ușor zâmbet secret): Poate. GRIG

Dar bine, te-ai uitat la zarzavatul ăsta din oală? Morcovi, pătrunjel și păstârnac? MONA

Grig, nu-ți dau voie. GRIG

Cum? Nota la florar se ridică în fiecare săptămână la zeci de mii de lei. Florile cele mai palide nu sunt destul de palide pentru tine. Violetele de Parma în Decembrie, aduse cu avionul, nu sunt destul de fragile. Liliacul alb în Ianuarie nu e destul de alb. Florile de seră cele mai scumpe se ofilesc în camera ta într'o secundă. Ca un abur, ca o respirație și toate astea de ce? Ca să te găsească într'o zi, într'un mizerabil târg de provincie, leșinând cu o sorcovă în brațe?

MONA Taci.

GRIG

De ce să tac? Pentru că nu vrei să auzi? Pentru că ti-e frică? MONA

Pentru că e zadarnic.

117

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

GRIG

Recunoaște că ți-e frică. Frică să deschizi ochii, dar deschide-i, Mona și uite-te bine la cotețul ăsta în care te sbați cu frumusețea ta de prințesă. Nu zău? Ai dormit iu pe salteaua asta găurită?

MONA

Taci. Nu știi ce vorbești. GRIG

Ai stat tu la masa asta șchioapă? MONA

(Jignită): Nu e șchioapă. GRIG

Dar nici mult nu-i lipsește. (Pășește prin odaie, uitându-se cu atenție și ironie la lucruri): E minunat! E fantastic. (A ajuns lângă ușa din stânga): Și aici ce e? (Deschide și aruncă o privire înăuntru): A! Sala de baie. Foarte modernă. Îmi place. (Scoate afară stropitoarea și i-o arată): Și sistematică. (Mona zâmbeste. EI pune la loc stropitoarea și pe urmă închizând ușa): Aici ți-ai făcut baia?

MONA

Nu. M'am spălat afară la fântână.

GRIG Cum?

MONA

Da. E o fântână în curte. N'ai văzut-o când ai intrat? O fântână curată și lanț. M'am spălat acolo, dimineața, în zori. A fost. a fost divin. Apa rece, vie.

GRIG

(Foarte serios, ca și cum ar fi o întrebare capitală): Mona! Te-ai spălat tu la fântână?

MONA Da.

GRIG Tu?

MONA Eu.

GRIG

Tu, care la București iei două băi pe zi, una dimineața, una seara, într'o infuziune de lavandă, la 26 grade și 5 linii, nicio linie mai puțin, nici una mai mult. te-ai spălat tu în curte, la fântână?

MONA Da.

118

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

GRIG

Bine, dar atunci e grav. E foarte grav. MONA

Cât se poate de grav, dragul meu.

119

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA VI GRIG - MONA - PROFESORUL

PROFESORUL

(Intrând repede, cu o rochie de damă pe brațul stâng): Mona! am adus. (Se oprește scurt): Mă iertați. Nu ești singură?

GRIG

(Cam agresiv): După cum se vede.

PROFESORUL

(Către Mona): Cine e domnul?

MONA

E. (Scurt): fratele meu.

GRIG

Cum?

MONA

Da. E fratele meu. PROFESORUL

Domnule. sunt. sunt. onorat. (Venind spre el și întinzându-ii mâna): Dați-mi voie. Numele meu este Miroiu. Marin Miroiu.

GRIG

îmi pare bine. îmi pare cu atât mai bine, cu cât am unele întrebări de pus.

MONA

(Voindsă-loprească): Grig? GRIG

(Către Mona): Eu ori sunt frate, ori nu sunt. Și dacă sunt, pun întrebări. (Către Miroiu): Domnule, te rog să-mi explici ce s'a întâmplat azi noapte aici?

MONA

(Cu un strigăt, abia exprimat): Grig. GRIG

Da. Ce s'a întâmplat? Fiindcă ceva s'a întâmplat. PROFESORUL

(Intre jenă și cavalerism): Domnule.

120

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

GRIG

Fata asta care zice că e sora mea și pe care o reneg.

MONA Grig!

PROFESORUL Sunteți prea aspru.

GRIG

Fata asta a plecat aseară de lângă mine. A fugit. Și o regăsesc aici, în casa d-tale, amețită, scoasă din minți, delirând. Ce i-ai făcut, domnule? (Ca și cum deodată ar descoperi adevărul): I-ai dat de băut.

PROFESORUL

Domnule. dați-mi voie. cum puteți crede? GRIG

Ai îmbătat-o. MONA

Grig, nu fi absurd. GRIG

Ai îmbătat-o. Cu ce? De ce? PROFESORUL

Domnule. înțeleg prea bine. indignarea, neliniștea. e datoria dv. de frate, nu?. La urma urmelor, sângele apă nu se face. Dar vă asigur că eu. că Mona.

GRIG

"Mona"? Ii spui pe nume? PROFESORUL

(Jenat): Acum, după tot ce s'a întâmplat. GRIG

(Isbucnind): Dar ce s'a întâmplat, pentru numele lui Dumnezeu! vorbește odată! vorbiți odată!
PROFESORUL

Domnule! am onoarea. vreau să spun. (Luând repede și eroic hotărârea): Vă rog să-mi faceți cinstea de a-mi acorda mâna surorii dv.

MONA

Afolată): Dumnezeu! GRIG

121

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Mâna su. (O clipă de suspensie, până se zisează situația): A! Dar bine, atunci lucrurile se schimbă. (Către ea): Ascultă, Mona, asta-i un om de onoare. De ce nu mi-ai spus? (Către Profesor): Domnule, îți cer iertare. Eu mă temeam că sora mea. (Întorcând o secundă capul spre ea): Biata mea soră. a căzut pe mâna unui vulgar craiu, a unui don-juan fără scrupule, a unui seducător primejdios. Dar nu! D-ta ești o conștiință.

MONA

(Încet dar fierbând): Și dumneata un imbecil. GRIG

Te rog să nu mă insulti, într'un moment așa de solemn. (Către Profesor): Tinere, cererea d-tale, mă ia-drept să-ți spun - puțin pe nepregătite.

PROFESORUL Și pe mine.

GRIG

N'ași putea să dau un răspuns imediat.

PROFESORUL Evident. înțeleg.

GRIG

înainte de a vă da consimțământul meu. fiindcă, dacă nu mă'nșel, d-ta asta vrei dela mine; consimțământul. ?

PROFESORUL Da. sigur.

GRIG

(Scurtă privire spre Mona): E colosal. (Către Profesor): înainte de a vă da consimțământul și binecuvântarea. trebuie să știu și eu pe ce mâini o las, în ce casă.

PROFESORUL (Stingherit): O! casa.

GRIG

N'am nimic de spus. E foarte frumoasă. Arc flori. Arc fântână. Are tot ce-i trebuie.

MONA

(Către Grig încet): Ești grotesc. PROFESORUL

Nu, n'are. îmi dau seama că Mona vine dintr'altă lume. I-am spus și aseară. Din cu totul altă lume. Și nu trebuie să credeți că dacă prin. printr'o împrejurare năucitoare. a venit aici, la mine,

eu am uitat, eu uit tot ce ne desparte. Dar vedeți, eu am o carieră, o situație. Sunt profesor definitiv.

122

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

GRIG

(Către Mona): Definitiv!

PROFESORUL Cu o gradație.

GRIG Frumos!

PROFESORUL

O leafă mică, dar sigură. 11.273 de lei. GRIG

Fără rețineri? ?

PROFESORUL Fără.

GRIG

Admirabil. 11.273! Ea e o fată ordonată, strângătoare. MONA

(Încet): Ești odios. PROFESORUL

Chiar adineaori am fost pe la școală și i-am luat. (Bagă mâna în buzunarul hainei, scoate câteva bancnote cu stângăcie și le vâra la loc): Azi e întâiu. Aducându-și aminte): Uite, Mona, rochia. Am trecut pe la Pascu. Cât p'aci să uit. Altceva n'am găsit. (Întinde rochia, o oribilă rochie "degata", cu agățătoare).

GRIG

(Luând el rochia): Ce-i asta? (O ridică de mânerul agățătoarei). MONA

(I-o ia din mână): Lasă. (Aruncă rochia repede pe un scaun). PROFESORUL

înțelegi? Nu poate să iasă în oraș așa cum este. (Îngrijorat): Nu-ți place, Mona? MONA

Ba da. (Încet lui Grig): Ești odios. PROFESORUL

Fiindcă dacă nu-ți place, o primește înapoi. Așa m'am înțeles cu Pascu. Dar nu acum, că n'am timp. Trebuie să mă duc și la școală. (Către Grig): Știți, am oră dela 9-10.

GRIG

123

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Aa! Atunci du-te. PROFESORUL

Dau o fugă pân'acolo și mă 'ntorc. Că lecția tot n'o fac. Nici n'ași fi în stare. Prea sunt. prea sunt. Dar măcar să le spun. Să știe că nu viu. Să puie pe altul în loc. (A făcut un pas spre ușe): Aa! Unde mi-e capul? (Scoate din celălalt buzunar al hainei un pachet învelit în hârtie): Uite Mona. (Se întoarce, îi dă pachetul și pe urmă explicativ, către Grig): Ceva de mâncare. I-e foame săraca.

MONA

N'a mâncat nimic de ieri. (A ajuns lângă ușe): eu mă 'ntorc! (Iese).

124

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA VII GRIG - MONA

Mona a rămas în mână cu pachetul care i l-a întins profesorul și pe care ea l-a primit mașinal. Se apropie acum de masă și-l aruncă ușor, cu un gest de oboseală, de absență.

GRIG

(După ce a privit-o lung în tăcere): Prin urmare, așa; M'ai înșelat.

MONA

('Ridicare din umeri, gest care nu neagă, nu afirmă). GRIG

M'ai înșelat cu prăpăditul ăsta.

MONA

Te rog să nu vorbești despre el. Nu-l cunoști.

GRIG

L-am văzut.

MONA

L-ai văzut dar nu-l cunoști. GRIG

Are haz băiatul. E simpatic. (Și deodată, tăios, fără ironie): E ridicol.

MONA

Ridicol? De ce? Fiindcă ti-ai bătut joc. fiindcă ai crezut că-ți bați joc de el în fața mea? Ce milă mi-e de tine, Grig. Cu zâmbetul tău sigur, cu cravata ta perfectă, cu eleganța ta ireproșabilă. Ce milă mi-e de tine. Tu nu ești ridicol și n'ai să fii niciodată.

GRIG

(Îndârjit): Sper! MONA

Dar nici n'ai să cunoști marea lui taină.

GRIG

Are o taină?

MONA

L-ai văzut rău, în plină zi. Nu-i șade bine. E stângaciu, e prost îmbrăcat, e timid. Dar când se face seara. (Întoarce capul spre fereastră): când se face seara. aici, la fereastra lui. (coborând mult vocea): se întâmplă un lucru miraculos.

125

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

GRIG

(După o mai lungă tăcere, foarte serios): Mona! Vrei să rămâi cu el?

MONA Da.

GRIG

Te-ai gândit bine? MONA

Nu. Nu m'am gândit deloc. Dar vreau să rămân. GRIG

Mona! eu te'nțeleg.

MONA Crezi? -, GRIG

Cred că da. Te'nțeleg foarte bine. Ți s'a urât. Te-ai plictisit. Vrei să schimbi. MONA

(Protestând vag): Ba nu. GRIG

Ba da. Toți ne plictisim. Tuturor ni se urăște. Toți vrem să schimbăm. Măcar odată, pentru cinci minute. Dar bagă de seamă. Cele cinci minute trec. Până acum a fost foarte amuzant. Un fel de escapadă. Un fel de excursie. Florile, fântâna, stropitoarea. Ce nostim e! Dar acum. Hai acasă.

MONA Nu.

GRIG

Montându-se): Nu? Și eu ce fac, să mă 'ntorc singur, la Sinaia și pe urmă la București? și ce să spun? că m'ai lăsat? că m'ai lăsat pentru un tip caraghios, care are o taină. și la fereastra căruia se întâmplă noaptea miracole?

MONA

Grig, nu-ți dau voie! GRIG

(Ridicând mereu vocea): Ce nu-mi dai voie? Ce nu-mi dai voie? Am trăit trei ani cu tine. Am cheltuit o avere.

MONA Ești delicat.

GRIG

126

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

(Violent): Nu sunt delicat. Și nu vreau să fiu. Și n'am de ce să fiu.

MONA Nu striga.

GRIG

Cum?

MONA

Pleacă dela fereastră și nu striga. Te aud vecinii. GRIG

Ce vecini? Care vecini? MONA

Nu striga. Te aude dela Chiroiu. GRIG

Care Chiroiu? MONA

Chiroiu dela Percepție. GRIG

(Încremenit): Mona! Mona! (Vine spre ea, vorbește cu o sinceră uluire): Tu ești o provincială. Ai ticuri de provincială. Când te-ai schimbat? Tu nu mai ești Mona. Ți-e frică de vecini. Ți-e frică de ce-o să spuie târgul. Ești. (Cuprofundă decolare): Ești nevasta lui Miroiu.

MONA

(Care și ea a fost surprinsă de strigătul ei de respectabilitate provincială - de mai sus - iar acum, speriată ca de un simptom grav al unei maladii pe care nu și-o cunoștea, e jenată): Lasă-mă.

GRIG

Ești nevasta lui domnul Miroiu, Mona. MONA

Lasă-mă să-ți spun. GRIG

Ce-ți mai lipsește? Rochia poate. Imbrac-o, îmbrac-o repede, ca totul să fie complet. (A luat rochia de unde o aruncase ea adineori și o ridică prezentând-o): Ia uite ce frumoasă e.

MONA

(Ii rupe rochia din mână și-o aruncă din nou pe undeva): Mă plictisești. GRIG

127

Steaua fără nume Mihail Sebastian

Mona, tu ești un animal de lux. Ești făcută din puțin parfum, din multă lene, din oarecare fantezie. Tu crezi că toate astea vor rezista aici? Te gândești ce vei fi tu, cum vei fi tu peste un an? Poate cinci? Încerc să-mi imaginez și mă cutremur. Știi ce vei fi? (In clipa aceasta ușa din dreapta se deschide și intră, cu precipitare, domnișoara Cucu).

128

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA VIII GRIG - MONA - D-ra CUCU

GRIG

(Care e din întâmplare cu privirea spre ușe, îi prinde imaginea instantaneu): Uite! Asta vei fi. (Vine repede spre d-ra Cucu): Stai pe loc, doamnă!

D-ra CUCU Pardon! Domnișoară.

GRIG

Doamnă sau domnișoară, n'are nicio importanță. Stai pe loc. Dumneata nu ești o persoană. Ești un argument și vii la timp. ('Arătând-o Monei): Uite, Mona, asta vei fi.

D-ra CUCU

(Sufocată de indignare): Domnule!

MONA

Domnișoară Cucu, nu trebuie să te superi, domnul e nervos și are vervă. GRIG

Cucu? O cheamă Cucu? D-ra CUCU

(Către Mona): Da de unde știi d-ta cum mă cheamă?

MONA

Te cunosc. GRIG

Te cheamă Cucu? D-ra CUCU

Știi că ești obraznic? (CătreMona): De unde mă cunoști? GRIG

Cucu și mai cum? D-ra CUCU

Lasă-mă domnule în pace.

GRIG Filofteia?

D-ra CUCU

129

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Nu te-astâmperi?

GRIG Eulampia?

D-ra CUCU

(Către Mona): Țasta-i sărit.

GRIG

Stai. Stai că știu. Esmeralda. (Începând o frază): D-ră Esmeralda. D-ra CUCU

Nu mă cheamă Esmeralda. GRIG

Foarte rău. E o eroare. D-ră Esmeralda. D-ra CUCU

N'auzi domnule că nu mă cheamă Esmeralda? GRIG

Da cum te cheamă?

D-ra CUCU (Demna): D-ra Cucu.

GRIG

(Către Mona): Vezi? Nici nume n'are, d-ra Cucu și nimic mai mult. Nicio silabă mai mult. Și totuși a avut și ea un nume, dar l-a pierdut. A fost și ea tânără.

D-ra CUCU A fost? Cum "a fost"?

GRIG

Sau poate mai este dar nu se vede.

D-ra CUCU Domnule! Te poftesc!

GRIG

Poate că a fost și ea cândva, un minut, o secundă din viața ei, o Monă, ca tine.

MONA Grig, te rog.

GRIG

130

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Te superi? Ești orgolioasă, Mona, dar îți închipui că dac' ai fi dus viața domnișoarei Cucu, ai fi fost altceva decât domnișoara Cucu?

D-ra CUCU

Domnule, să faci bine să nu te amesteci în viața mea particulară. Eu atâta-ți spun. GRIG

D-ră Esmeralda! D-ra CUCU

(Formidabilă): Nu mă cheamă Esmeralda. GRIG

Știu. Dar te rog, fă-mi plăcerea și lasă-mă să-ți spun așa, d-ră Esmeralda, eu salut în d-ta ceva care ar fi putut să fie. Salut secunda de frumusețe și de grație care s'a pierdut, pentru c' ai rămas aici. Și pentru că te speli dimineața la fântână.

D-ra CUCU

La fântână? Rău mi se face! Eu la fântână. Eu, n'am pus în viața mea un strop de apă pe obraz?
GRIG

Dar cu ce te speli? D-ra CUCU

Cu lapte de castraveți, domnule!

MONA

Vezi, Grig? Vezi că apa de fântână nu strică. D-ra CUCU

Și la urma urmelor să-mi dați pace. N'am venit aici să glumesc. Am venit să văd ce se petrece.
GRIG

Ce se petrece? D-ra CUCU

Dudui, tot târgul. Domnule. (Către Mona): D-ta cine ești? (Arătându-l pe Grig): Dumnealui cine e? De unde veniți? Ce căutați? Ce vreți? Și automobilul de afară ce-i cu el? L-ai oprit în mijlocul uliței, de s'adună toți copiii din mahala. (Se uită pe fereastră): Ia te uită! (Strigând peste fereastră afară): Georgică! (Către ei, explicativ): Georgică a lui Vișan dela regie. (S'aude claxonul): Georgică! N'auzi? Pleacă d'acolo! (Claxonul): Georgică, n'auzi?

GRIG

(Care se uită și el pe fereastră): Ei! (Către Mona): S'au cățarat pe mașină. Sunt cinci-șase (Claxonul): Ei! N'auziți? Dați-vă jos! (Claxonul): îmi strică radiatorul, (lese grăbit, lăsând ușa deschisă).

131

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA IX MONA - D-ra CUCU

D-ra Cucu a rămas la fereastră, privind spre stradă. Mona se apropie de ea. MONA

D-ră Cucu! (O atinge ușor pe umăr): D-ră Cucu! (D-ra Cucu se întoarce. Mona ezitând, o privește o secunda și abia pe urmă cutează): D-ta. d-ta ai fost frumoasă?

D-ra CUCU

(Tăcere. Lungă tăcere): Așa se spunea.

MONA Cine spunea?

D-ra CUCU

(Plină de amintiri): Ei!

MONA

Dar M-me Chiroiu, a fost frumoasă?

D-ra CUCU Cine? Spălăcita aia?

MONA

Dar m-me Lascu? D-ra CUCU

Să vorbim, să n'adormim! MONA

Și nu e nimeni? nimeni? D-ra CUCU

Tot eu sunt mai bine 'n târg. MONA

Dar. dac'ași rămâne și eu? D-ra CUCU

D-ta? Vrei să rămâi aici? (Gest care arată casa, târgul, tot. Pe urmă, după o nouă tăcere, cu ceva simplu, emoționat în voce): D-ră. sau doamnă.

MONA

Poți să-mi spui oricum. Sunt și una și alta. Cum vrei s'o iei.

132

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

D-ra CUCU

Drăguțo! Ești prea frumoasă. Pleacă.

MONA Să plec? De ce?

D-ra CUCU E trist.

MONA

Trist? E atâta soare! Atâta lumină!

D-ra CUCU

Astăzi. Dar când plouă?

MONA Plouă?

D-ra CUCU

Păi da. Destul de des. Și iarna! (Gest decolat): Parcă sunt douăzeci de ierni într'una singură.

MONA Dar el?

D-ra CUCUC Cine "el"?

MONA

(Gest vag spre masa de scris).

D-ra CUCU Miroiu?

MONA Marin.

D-ra CUCU

Cu cărțile lui. E fericit. ?

MONA

(Pegânduri): E așa de drăguț. (Tăcere): Era așa drăguț. D-ra CUCU

Era. Ai spus "era". (Iese ușor, discret, pe ușa lăsată deschisă de Grig).

133

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA X MONA - GRIG

Mona a rămas cu privirea în vag. Trec câteva secunde. Pe urmă, mașinal, fără să dea atenție gestului, își ia poșeta, o deschide, scoate o oglindă și se uită în ea, aranjându-și puțin părul. Grig reintră, rămâne în prag și o privește, fără ca ea să-și dea seama.

GRIG Mona! Vii?

MONA Vrei tu?

GRIG Tu nu vrei?

MONA

Nu știu. Nu mai știu. Simt că dacă mă chemi am să vii cu tine. Dar îmi pare rău. GRIG

De ce nu rămâi atunci?

MONA

Fiindcă n'am curaj. N'am destul curaj. Dar dac'ai vrea tu să m'ajuti. de ce ai venit, Grig? Dacă m'ai lăsa să'nchid ochii -și pe urmă- când îi deschid, să nu fii aici. să dispari.

GRIG

Eu nu sunt un om care dispar, Mona. Nu e genul meu.

MONA

Păcat. Ar fi fost mai bine pentru amândoi. Fiindcă. Crede-mă, Grig, eu nu sunt, nu mai sunt femeia pe care o cunoști și pe care ai venit s'o cauți. cu mine s'a întâmplat ceva.

GRIG

Lasă. Te culci și-ți trece.

MONA

Și dacă nu-mi trece? Grig? Ne iubim noi? Suntem noi fericiți? GRIG

Draga mea, întrebuițezi un vocabular pe care nu-l înțeleg. Care nu-i al meu. Iubire, fericire. Vorbe. Te iubesc? Mă iubești? Nu știu. Dar când intru cu tine în hall la Athenee Palace, sunt bucuros că ești la brațul meu. Și toate capetele se întorc după noi, Ce vrei mai mult? E deajuns.

MONA

134

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

Crezi? GRIG

Cât despre fericire. Noi n'avem timp să fim fericiți. Abia avem timp să trăim bine. Fericiți sunt ăștia care rămân aici. A lor e împărăția cerului.

MONA Ești cinic.

GRIG

Sunt grăbit. Am un automobil afară. -Haide, vii? MONA

Și mai e ceva, Grig, tu nu ești gelos? GRIG

Gelos? De ce? MONA

(Puțin jenată): In sfârșit. Noaptea asta. noaptea care a trecut. GRIG

Vrei să spui că.? serios, Mona? Adevărat. (Ea tace): Ei bine, e extraordinar! Una ca asta nu mi s'a mai întâmplat. Mona! Pe cuvântul meu de onoare că nu simt niciun pic de gelozie. E straniu dar e așa. Nu vreau să te jignesc. Tu știi că eu sunt în stare să câmpesc pe un tip care se uită cu coada ochiului la tine într'un restaurant. Dar de astădată. de astădată nu sunt gelos. Uite, am impresia că tot ce s'a petrecut, tot ceea ce pretinzi tu că s'a petrecut, n'a fost aici în lumea mea, în lumea noastră, că undeva, departe. știu eu?. în lună.

MONA

Nu în lună, Grig. In Ursa Mare. GRIG

Fie și în Ursa Mare, cum zici tu. Dar poate fi un om rezonabil, gelos pentru că femeea lui s'a culcat într'o noapte cu cineva, în Ursa Mare?

MONA Ești un filosof.

135

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA XI MONA - GRIG - UDREA

UDREA

(Intrândrepede): Doamnă! Coniță! GRIG

(Către Mona): Țasta cine mai e? UDREA

(Fără să-i dea vreo atenție, mereu către Mona): E adevărat? M'am întâlnit cu Miroiu, la liceu. Vine și el în urmă. E adevărat?

GRIG

Ce să fie adevărat? UDREA

(Tot către Mona): Domnul cine e?

GRIG Sunt.

MONA

Grig! Taci. Domnule Udrea, eu plec.

UDREA

Plecați? De ce? ?

MONA

Plec. (Gest ușor cu capul spre Grig). UDREA

(A înțeles): A!. (După o pauză): Și. Marin? MONA

Trebue să-i vorbești. Să-l faci să înțeleagă. Fiindcă eu, eu n'am curajul. UDREA

Nu vă mai întoarceți? Niciodată? ?

MONA

Știu eu ?. Ii vei spune d-ta.

136

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA XII MONA - GRIG - UDREA - PROFESORUL

PROFESORUL (Intrând fericit): Mona!

MONA

Marin! (Tăcere stânjenită). PROFESORUL

(După ce s'a uitat la toți trei cu oarecare presimțire în glas): Mona! MONA

(După o nouă tăcere): Grig! Domnul Udrea e profesor de muzică și compozitor. Mare talent. A scris o simfonie.

UDREA

In patru părți. Allegro, Andante, Scherzo. PROFESORUL

(Cu nesfârșita tristețe): Și iar Allegro. MONA

Dacă vrei tu, întreabă-l. Să-ți povestească. Are nevoie de un instrument. UDREA

(Protestând): Doamnă. GRIG

Foarte bine, maestre. Să vedem. Poate e ceva de făcut. Vino cu mine în stradă, că dracii ăia de copii, se tot cațără pe automobilul meu. Vino și stăm de vorbă. (Ies amândoi, vorbind).

VOCEA LUI UDREA

(De afară, depărtându-se prin grădină): Să vedeți, d-voastră. Pân'la Scherzo ar merge cum ar merge. Dar dela Scherzo încolo. Întâiu intră alămurile; pam — pam — pam — pam. (Vocea se pierde, se stinge. Mona și Profesorul au tăcut, ca și cum ar fi ascultat vocile ce se depărtau).

SCENA XIII MONA - PROFESORUL

MONA

Marin. vezi, eu nu pot să rămân aici, așa, în rochia asta. Aveai dreptate. PROFESORUL

137

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

(Gest spre rochia adusă de el): Bine, dar. (Pe urmă, scurt): Nu-ți place?

MONA

Ba da. Dar nu e deajuns. îmi trebuie. am nevoie de atâtea alte lucruri. Și atunci, plec să.

PROFESORUL

(Tresărind): Pleci?

MONA Deocamdată.

PROFESORUL Mona!

MONA

Dar mă voi întoarce.

PROFESORUL Când?

MONA Repede.

PROFESORUL Mâine?

MONA

Mâine. nu cred.

PROFESORUL Poimâine?

MONA Știu eu?

PROFESORUL Atunci. Duminecă.

MONA

Da. poate, Duminecă. poate într'o Duminecă.

PROFESORUL Să te-aștept?

MONA

Sigur. Ce întrebare?

138

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

PROFESORUL Să te-aștept la gară?

MONA

Nu. Nu la gară. Aici. Așteaptă-mă aici. Am să viu.

PROFESORUL Când?

MONA

Mereu. În fiecare seară.

PROFESORUL

(După ce a privit-o): Înțeleg.

MONA Ce înțelegi?

PROFESORUL

De douăsprezece ore trăesc într'un vis absurd. Cel mai absurd dintre visuri. De câteva ori mi-am spus: Dacă ar fi adevărat? Dacă s'ar putea să fie adevărat? Uite și adineaori, pe stradă, m'am oprit din fugă - fugeam. M'am oprit deodată și am pus mâna pe mine. Doamne! numai de nu m'aș trezi. Mona! Simt că încep să mă trezesc. Nimic n'ai fost adevărat.

MONA

Nimic? (Îl sărută): Nici sărutarea asta? PROFESORUL

Te duci, Mona. Pleci și nu te mai întorci. N'am să te mai văd niciodată. MONA

Marin, acolo sus, lângă Alcor, e o stea. o stea care de astă noapte poartă numele meu. Tu n'ai văzut-o niciodată, dar știi că e acolo. Eu voi fi totdeauna aici. (Iese ușor în timp ce el a rămas cu privirea spre cer, spre Ursa Mare, spre Alcor, spre steaua lui nevăzută).

139

Steaua fără nume

Mihail Sebastian

SCENA XIV PROFESORUL - UDREA

PROFESORUL

(Întorcându-se): Mona! (Abia acum își da seama că ea a plecat. Îi repetă din nou numele, cu glasul scăzut): Mona (De afară se aude motorul mașinei, care pornește, pleacă, se depărtează. Profesorul, nemișcat, urmărește sgomotul. Pe urmă merge fără grabă spre raftul cu cărți, scoate de acolo atlasul lui Van Merch, vine cu volumul spre centrul scenei, îl deschidee).

UDREA

(Intrând sgomotos): Marine! E de necrezut Ea a semnat. Ea cu mâna ei. Dar banii. spună. Tace încurcat. Pe urmă cu stângăcie): Vezi. eu. ea. nu se mai întoarce.

PROFESORUL Știu.

UDREA

De unde? De unde știi?

PROFESORUL Pentru că nici o stea, nu se întoarce niciodată din drumul ei.

UDREA

(După o nouă tăcere): Și acuma. acuma tu ce faci? PROFESORUL

Am de lucru. Am mult de lucru. Udrea, nu te supăra. dar. te rog lasă-mă singur. UDREA

Bine (Se depărtează spre ușe). PROFESORUL

(Mergând spre masa lui de lucru): De aseară vreau să citesc cartea asta și n'am avut timp.

(Udrea a ieșit. Profesorul se așează la masă, deschide atlasul, începe să citească, cu oarecare absență parcă, dar pe urmă din ce în ce mai atent, mai interesat. Notează cu febrilitate ceva pe hârtie, se uită cu lupa, notează din nou, e absorbit de lucru, în timp ce foarte încet se lasă cortina).

CORTINA

. E nemaipomenit! A semnat tot. Toată lista. Toți banii. .. el i-a dat. (Și instinctiv își dă seama că asta n'arfi trebuit să Ascultă, Marine. mi-e greu să-ți spun. dar trebuie.

140